

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Az Európai Unió Bírósága előtti magyar képviselet

Szerző:

dr. Bognár Csaba

Konzulens:

Dr. Simonné Prof. Dr. Gombos Katalin

Lezárás dátuma: Budapest, 2022. 04. 29.

I. Bevezetés, a téma aktualitása

Az elmúlt években egyre nagyobb figyelmet kap a sajtóban és egyúttal a közbeszédben hazánk és az Európai Unió ill. intézményei közötti konfrontáció, melyhez arányosan növekedve társul - vagy csupán az Európai Unió jogi, gazdasági stb. kötelékébe, ennek fejlődésébe való nagyobb hazai beágyazódás, kapcsolatrendszerek összefonódása okán is - az Európai Unió Bírósága előtti jogérvényesítés szerepe, lehetőségének tudata.

Információs világunkban kiemelt szerepe van a média jogtudatra gyakorolt hatásának, a korai szocializációt követően egyre inkább meghatározó¹. A jogérvényesítés adott lehetőségeinek ismerete érthetően növeli ezen intézményhez fordulók arányát, számát, mely a jogi képviselőt növekedésére is kihat. A strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága előtti eljárások jelentős növekedése 2020. elején rövid ideig a közbeszéd középpontjába, elsőszámú politikai témává állította a fogvatartottak körülményei miatti kártérítési pereket, az ügyvédség egy csoportját közellenségként bélyegezve, melyet csak egy világjárvány tudott csillapítani². Hasonlóan magas ügyszám ugyan nincs és nem is várható, az Európai Unió Bírósága előtti eljárásra csupán szűk keretek között van mód a Bírósággal kapcsolatba kerülni kívánó hazai jogalanyok ill. képviselőik számára, azonban növekvő tendenciái és az ismertségigény is indokoltá tehetik a téma mélyebb elemzését. Különösen hozzájárul ehhez az eljárás megindításának ingyenessége (ill. további költségmentességi kérelem lehetősége), míg hazai fórumok előtt általános esetben a pertárgy értékének 6%-át kitevő illeték fizetésére köteles a felperes ügye tárgyalásához³, ehelyütt a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához hasonló ingyenesség biztosított, nemzetközi fórum előtt, magyar nyelven, akár még teljes elfogadhatatlanság esetén is megborult igazságérzetre megnyugvást vagy csupán további színteret találni. Bár az Európa Unió Bírósága előtti ügyeket sokan elemzik és köztük magyar tanulmányok is születtek⁴, kifejezetten a magyar ügyek vizsgálatának kategorizáló, nem ügyleíró, felsorolással összegző elemzésére 2014-ből akad példa⁵. Az eltelt időszak társadalmi-politikai változásai a terítékre kerülő ügyek típusaira is kihatottak.

¹ H. Szilágyi István: A jogtudat-kutatások elméleti kérdései, MTA Law Working Papers 2016/12., MTA TK JTI, Budapest, p. 18., <https://jog.tk.hu/mtalwp/a-jogtudat-kutatasok-elméleti-kerdesei>

² dr. Bognár Csaba: Börtönbiznisz - netnográfia In: Szabó, Csaba (szerk.) XXIII. Tavasz Szél Konferencia Tanulmánykötet, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, 2020., pp. 68-83.

³ 1990: XCIII. tv. az illetékekről, 42. §

⁴ dr. Gombos Katalin: Az Európai Unió Bíróságát érintő reformok, In: Ad Astra Per Aspera: Ünnepi kötet Solt Pál 80. születésnapja alkalmából. XENIA. Pázmány Press; PPKÉ JÁK, Budapest, pp. 189-213.

⁵ Juhász Endre: Magyarország és az Európai Unió Bírósága, Közgazdasági Szemle, LXI. évf., 2014. április, pp. 373-390.

II. Az Európai Unió Bírósága története, szerepe, feladatai

1. A Bíróság története, feladatai

Már az 1951-ben aláírt Párizsi szerződés felállította a Montánunió Bíróságát, míg az 1957-es EGK szerződéssel nevesített keresetek elbírálására ill. annak értelmezésére, alkalmazására vált jogosulttá a „jog tiszteletben tartása” által. Az ESZAK, EGK, Euratom végrehajtó szerveit egyesítő 1965-ben aláírt ún. Fúziós szerződés hatálybalépésétől használatos az Európai Közösségek Bírósága elnevezés, míg az Európai Unió jogalanyiságát megteremtő 2007-ben aláírt Lisszaboni Szerződést követően változott Európai Unió Bíróságává. A szervezet az 1986-ban aláírt Egységes Európai Okmánnyal vált kétszintűvé ún. Elsőfokú Bíróság létrehozásával, majd ez - a később létrejött, majd időközben már megszűnt Közzolgálati Törvényszékhez hasonló - Törvényszék nevet kapott 2009. december 1-jétől, szintén ekkortól hatályos sz Európai Unió Bírósága elnevezés⁶.

2. Az eljárások, képviselet formái

Az Európai Unió Működéséről szóló szerződés 256. cikke részletezi a Bíróság és Törvényszék közötti hatáskörmegoszlást. A Bíróság előtti eljárás alapvető formái a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárások az Európai Unió Bíróságához, valamint a magánszemélyek ill. jogi személyek által indított meghatározott tárgykörökben benyújtható közvetlen keresetek a Törvényszék elé (ez utóbbiak fellebbezési szakban szintén a Bírósághoz kerülhetnek). Értelemszerűen előbbi esetben szűkebb körűek az eljárási jogosultságok, csupán a hazai bíróság előtt folyamatban lévő ügyben előterjesztett kérdés észrevételezésére terjed.

A képviseleti formák között megkülönböztethetünk valamely fél képviseletét (peres fél mellett beavatkozó fél, észrevételező ill. ezek esetleges segítőtje, konzulense), előzetes döntéshozatali kérelmek esetében valamely tagállami bíróság képviseletében eljáró bírósági képviseletet (ha netán valamely nemzeti bíróság perben érintett fél, ez esetben előbbi kategória), valamint más jogosulti képviseletet, az adott állam nemzeti eljárási szabályai szerint e tagállami bíróságok előtt valamely felet képviselni jogosultat (ügyvéd, stb.).

⁶ dr. Gombos Katalin: Az Európai Unió Bíróságát érintő reformok, In: Ad Astra Per Aspera: Ünnepi kötet Solt Pál 80. születésnapja alkalmából. XENIA. Pázmány Press; PPKÉ JÁK, Budapest, pp. 189-213.

3. Magyarország és az Európai Unió Bírósága

Az EU Bírósága előtti jogérvényesítésre EU csatlakozásunk, 2004. május 1. óta van lehetőség. Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetőségét még a 2003: XXX. tv. 3. §-a iktatta be a magyar jogrendbe - EU csatlakozásunk hatályával - az 1952: III. tv. (régii Pp.) módosításaként egy új 155/A. §-sal. A legelső benyújtott ügy alig egy hónappal később a Szombathelyi Városi Bíróság 2004. június 10-ikei végzésével már 2014. június 14-én megérkezett, majd az első érdemi ítéletekre sorrendben egy-egy évet 2006., 2007. és 2008. októberéig kellett várni, míg az első éveket követően számuk egyre szaporodik. 2005 és 2006. év első két hatáskör hiányában történt elutasító végzése mellett az első ítélet éppen a Bíróság hatáskörének időbeli hatályát jelölte ki, miszerint „A Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel ... (ha az alapügy) ... tényállása valamely államnak az Európai Unióhoz történt csatlakozása előtti”, emlékeztet a 36. pontban az 1999. június 15-ikei C-321/97. sz., Andersson és Wåkerås-Andersson ügy 31. pontjára: „a Bíróság az irányelv értelmezésére kizárólag annak az új tagállamban való - és az új tagállamnak az Európai Unióhoz történt csatlakozásától kezdődő - alkalmazása tekintetében rendelkezik hatáskörrel”⁷.

III. Képviselet a Bíróság előtt

1. Előzetes döntéshozatali eljárások

2018. január 1-jét követően indult ügyek esetében a 2016: CXXX. tv. (új Pp.) 130. §-a hatályos. E szakasz (1) bekezdése alapján (valamely hazai) „bíróság az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását az Európai Unió alapját képező szerződésekben foglalt szabályok szerint hivatalból vagy kérelemre kezdeményezheti”.

Kiemelendő tehát a peres felek ill. jogi képviselőik aktív szerepének lehetősége, bár az eljáró bírónak van lehetősége kezdeményezni, a per során előadott, kidolgozott beadvány ennek esélyét mindenképp növeli, melyről végzéssel határoz vagy azt az ítéletben indokolja (uo. (3) bek.). Esetleges sikeres ez irányú indítvány vagy hivatalból történt kezdeményezés esetén további lehetőség nyílna az Európai Unió Bírósága előtti jogi képviseltre. Figyelemmel az Európai Unió Bíróságának Alapokmánya 19. cikk rendelkezésére, a felet a hazai bírósága előtt eljárni jogosult ügyvéd

⁷ C-302/04. Ynos Kft. kontra Varga János, A Bíróság ítélete (nagytanács), 2006. január 10.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=57284&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=fir&part=1&cid=1275826> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

képviselheti vagy segítheti. A képviseleti jogosultság azonban itt jóval szélesebb a Törvényszék előtt indult eljárásokhoz képest: a kérdést előterjesztő bíróság előtt irányadó eljárási szabályok szerint is mód van, amennyiben az a nemzeti szabályok alapján lehetséges⁸. Nálunk erre a Pp. 65. §-a, ill. a régi Pp. 67. §-a igen hosszú listát ad egészen egy érdekképviseleti egyesületbe belépéssel az így tagnak a szervezet alapszabályába vonható célok erejéig.

Az előzetes döntéshozatali eljárás során a Bíróság feladata az EU elsődleges jogát alkotó Szerződések értelmezése, valamint uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése⁹. A hazai bíróság kezdeményezését, ez irányú határozatát az Európai Unió Bírósága továbbítja a feleknek, és a közléstől két hónapon belül (plusz 10 nap átalány-határidő többlettel meghosszabbodva¹⁰) lehetőség nyílik - bár ezen eljárásban kontradiktórius jelleg nélkül¹¹ - írásbeli beadványok, észrevételek megtételére¹², további feladatot adva képviselők, ügyvédek számára is.

2. Kötelezettségzegési eljárások

Alapját az EUMSZ 258. és 259. cikke szabályozza¹³, ha a Bizottság vagy bármely tagállam megítélése szerint (valamely másik) tagállam az uniós jogot megsértette és felhívásra (pert megelőző szakasz) sem tesz eleget, a Bírósághoz fordulhat (peres szakasz). Az uniós jog megtartásának kötelezettségét a tagállamok számára az ún. lojalitási klauzula generális szabályként írja elő, ha e generálklauzulába ütköző magatartást tanúsít a tagállam, „az uniós jog őre”, a Bizottság feladata fellépni¹⁴.

3. Megsemmisítés iránti perek

Bár elsődlegesen itt a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel¹⁵, ettől eltérően a Bíróság alapokmánya ide rendeli azokat megsemmisítési kereseteket néhány kivételtől eltekintve, amelyeket tagállamok vagy uniós intézmények valamelyike nyújt be meghatározott feltételek szerint¹⁶.

⁸ Jogalkotási Aktusok Gyakorlati útmutató a felek részére a Bíróság elé terjesztett ügyekre vonatkozóan, Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 42 I/1, 2020. 2. 14., 3. pont

⁹ Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke

¹⁰ A Törvényszék eljárási szabályzata Egységes szerkezetbe foglalt változat, 60. cikk,

https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-11/tra-doc-hu-div-t-0000-2018-201810296-05_06.pdf

¹¹ Jogalkotási Aktusok Gyakorlati útmutató a felek részére a Bíróság elé terjesztett ügyekre vonatkozóan, Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 42 I/1, 2020. 2. 14., 10. pont

¹² Európai Unió Bíróságának Alapokmánya (egységes szerkezetbe foglalt változat), 23. cikk.

¹³ Európai Unió működéséről szóló szerződés 258., 259. cikke

¹⁴ Simonné dr. Gombos Katalin: Európai jog - Az Európai Unió jogrendszere, 4.5. fejezet, Wolters Kluwer, Budapest, 2019. https://mersz.hu/hivatkozas/m742YOV1804_39

¹⁵ Európai Unió működéséről szóló szerződés 256. cikke (1) bekezdés

¹⁶ Európai Unió Bíróságának Alapokmánya (egységes szerkezetbe foglalt változat), 51. cikk.

Ezen eljárás során a Bíróság a jogalkotási aktusok az EU jogának való megfelelését valamint EU szervek által hozott jogi aktusok jogszerűségét vizsgálja¹⁷. Mindez valamely konkrét határozat, irányelv vagy akár állásfoglalás amely joghatás kiváltására irányul ill. egy körülhatárolt részletének megsemmisítés iránti kérelme. Privilegizált keresetindításra jogosultak a tagállamok, a Bizottsága, a Tanács és a Parlament; kvázi privilegizáltak akik esetében a locus standi feltételhez kötött, valamely jogát sérti a támadott aktus: Számvevőszék, Európai Központi Bank, Régiók Bizottsága, nemzeti parlament és annak kamarája; míg nem privilegizált¹⁸ természetes és jogi személyek „*neki címzett vagy az őt közvetlenül és személyében érintő jogi aktusok ellen, továbbá az őt közvetlenül érintő olyan rendeleti jellegű jogi aktusok ellen, amelyek nem vonnak maguk után végrehajtási intézkedéseket*”¹⁹.

4. Fellebbezések

A Törvényszék ügydöntő határozata ellen fellebbezést nyújthat be a Bírósághoz a közléstől két hónapon belül bármely fél, beavatkozók, ha őket közvetlenül érinti, valamint részt nem vevő tagállam és uniós intézmény is, ekkor a helyzetük a beavatkozókéval lesz azonos²⁰. A benyújtott fellebbezés kizárólag jogkérdésre vonatkozhat, a hatáskör hiányára, eljárási szabálytalanságra, ill. az uniós jognak a Törvényszék általi megsértésére lehet hivatkozni és nem vonatkozhat kizárólag költségekre²¹. A fellebbezés írásbeli és szóbeli szakból áll, lefolyását a Bíróság Alapokmánya precízen szabályozza²².

5. A képviselő gyakorlati módja az írásbeli szakban - elektronikus képviselő

2018. november 1-jétől az eljárás ún. e-Curia alkalmazáson keresztül történik²³. Az alkalmazás térítésmentes, ugyanakkor a jogosultak, elsődlegesen ügyvédek, előzetesen a bíróság honlapjáról magyar nyelven elérhető formanyomtatványt keltezve és aláírva - jogosultságot igazoló iratok mellett - szükséges megküldeni postai úton a bíróság számára az azonosító és jelszó elektronikus levélben

¹⁷ Európai Unió működéséről szóló szerződés 263. cikke

¹⁸ Simonné dr. Gombos Katalin: Európai jog - Az Európai Unió jogrendszere, 4.5. fejezet, Wolters Kluwer, Budapest, 2019. https://mersz.hu/hivatkozas/m742YOV1804_46

¹⁹ Európai Unió működéséről szóló szerződés 263. cikke 4. albekezdés

²⁰ Európai Unió Bíróságának Alapokmánya (egységes szerkezetbe foglalt változat) 56. cikk, https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2016-08/tra-doc-hu-div-c-0000-2016-201606984-05_00.pdf

²¹ Európai Unió Bíróságának Alapokmánya (egységes szerkezetbe foglalt változat) 58. cikk, https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2016-08/tra-doc-hu-div-c-0000-2016-201606984-05_00.pdf

²² Európai Unió Bíróságának Alapokmánya (egységes szerkezetbe foglalt változat) 56-61. cikk, https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2016-08/tra-doc-hu-div-c-0000-2016-201606984-05_00.pdf

²³ A BÍRÓSÁG HATÁROZATA (2018. október 16.) az eljárási iratoknak az e-Curia alkalmazáson keresztül történő benyújtásáról és kézbesítéséről, Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 293/36, 2018. 11. 20., 10. cikk

történő kiküldéséhez. Sikeres regisztrációt, bírálatot követően tud az arra jogosult vagy képviselője eljárni. A Bíróság honlapja és a korábbi precedensekre való ügykeresési lehetőség különböző szűrési lehetőségekkel egyébként jó eligazodással szolgál mind jogi képviselők mind az eljárás más érintettjei számára.

IV. Képviselő a Törvényszék előtt indult eljárásokban

1. Eljárási fajták

A Törvényszék rendelkezik hatáskörrel első fokon az EUMSZ 263., 265., 268., 270. és 272. cikkben említett keresetek elbírálására.²⁴ Ide tartoznak ez alapján: - a megsemmisítési keresetek, amely során bármely természetes vagy jogi személy az őt közvetlenül érintő jogi aktus ill. végrehajtási intézkedést maga után nem vonó rendeleti jellegű aktusok ellen eljárást indíthat; - természetes vagy jogi személyek panaszai, uniós intézmények, szervek vagy hivatalok mulasztása esetén; - az EU szervek szerződésen kívüli felelőssége körében kártérítési keresetek; - az Unió és alkalmazottai között felmerülő közszolgálati jogviták; valamint - az EU által vagy nevében kötött szerződések ezirányú választottbírói kikötése.

Az eljárás főszabály szerint írásbeli majd szóbeli szakaszból áll²⁵. Az írásbeli eljárás során a felek ill. képviselőik a Bíróság elé tárhatnak kifogásaikat, jogalapjaikat, érveiket, míg a szóbeli szakaszban adott esetben a főtanácsnok indítványának, valamint felek és érdekeltek esetleges meghallgatása lehetséges²⁶.

2. Határozat megsemmisítése

Az EUMSZ 263. cikke szerint a Bíróság a jogalkotási aktusok uniós jognak való megfelelését, valamint EU szervek által hozott jogi aktusok jogszerűségét vizsgálja ezen eljárás során, szükség szerint megsemmisíti azt. Alapesetben a Törvényszék jár el, az eljárás további részleteit és a már fentebb

²⁴ Európai Unió működéséről szóló szerződés 256. cikke

²⁵ Európai Unió Bíróságának Alapokmánya (egységes szerkezetbe foglalt változat), 20. cikk.

²⁶ Európai Unió Bírósága: Jogalkotási Aktusok Gyakorlati útmutató a felek részére a Bíróság elé terjesztett ügyekre vonatkozóan, Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 42 I/1, 2020. 2. 14., 1. pont

részletezett kivételeket a Bíróság elé rendelt területekről előbbiekben a 2.3. pontban foglaltam össze.

3. Egyéb ügyek

A Törvényszék jár el mulasztási-, uniós felelősségű kártérítési-, az EU és alkalmazottak közötti perekben, valamint az EU szerződéseinek választottbírói kikötése esetén. A perilleték mentes, kvázi ingyenes pereskedés, figyelemfelkeltés lehetősége vagy csupán az elszántság, lelki béke megtalálása sokakat vonz a Törvényszék előtti megjelenés, határozat megtámadása felé - még akkor is, ha az ügyben magyar bíróság ítélete az ellenézés tárgya, nem EU-s intézmény járt, a hatáskör nyilvánvaló hiánya azonnal látszik, bár a benyújtott ügyek legnagyobb részét a megsemmisítési keresetek teszik ki, látható példa számos hatáskör nyilvánvalóan hiánya ellenére benyújtott kártérítési követelésre is.

V. Magyar perek legfrissebb példái

1. Folyamatban lévő ügyek

Az Európai Unió Bírósága előtt összesen 350, befejezetlen ügyekkel jelenleg mindösszesen 381 ügy érkezett (2022. 04. 25.). A befejezetlen ügyek közül 25 a Bíróság előtt, 6 a Törvényszék előtt van folyamatban utóbbiak fele Magyarország kontra Bizottság megsemmisítési per, ezek közül kettő hazánk ellenőrzés hiánya miatti finanszírozásból (EMGA és EMVA) való kizáró határozat iránt. A befejezetlen ügyek között - számos előzetes döntéshozatali ügy mellett - a Bíróság előtt szintén található egy Magyarország kontra Parlament és Tanács megsemmisítési per, valamint két, a Bizottság által hazánk ellen indított kötelezettségszegési eljárás (mivel a legfrissebb ügyek adatai néhol csak részlegesek, egyik esetben csupán feltételezhető).

Az előzetes döntéshozatali eljárások legutóbbi kérelmező bíróságok ill. ügyei között megjelenik a Fővárosi Törvényszék, vállalatfelvásárlás²⁷, a PKKB előtt - kevésbé gyakori eset, ahol nem egy állami hivatal áll alperesi oldalon, járattörlesztés kártérítési igényérvényesítési kérdés közvetítő útján vásárolt

²⁷ C-106/22. Xella Magyarország Építőanyagipari Kft. kontra Innovációs és Technológiai Miniszter, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=257222&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1214845> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

jegy esetében - fogyasztóvédelmi tárgyú²⁸, a Győri Ítéletábra szintén fogyasztóvédelmi, devizakölcsön tárgyú²⁹, a Szegedi Törvényszék, hozzáadottértékadó tárgyában³⁰, szintén a Fővárosi Törvényszék menekültügyi³¹, ugyancsak a Fővárosi Törvényszék többségében hozzáadottértékadó tárgyú ügye³² a megelőző³³ és korábbi esetben is eljárva³⁴, a Miskolci Törvényszék munkaügyi³⁵, a Kúria úgyszintén hozzáadottértékadó tárgyú eljárása³⁶ további esetben is³⁷, valamint a Fővárosi Törvényszék elektronikus hírközlési szolgáltatások, frekvenciahasználat tárgyú pere³⁸.

Az esetek többségében a nem anonimizált bírósági végzésekből megtudható, hogy a bíróság székhelyétől függetlenül jó nevű fővárosi, egy IX. kerületi mellett kizárólag budai (II. és XII. kerületi) valamint belvárosi (V. kerületi) ügyvédi irodák a felperesi képviselők.

2. Befejezett ügyek

A legnagyobb számban előforduló előzetes döntéshozatali ügyekben a 2020-as években jópár példa akad a Bíróság részéről hazai hatósággal szembeni állásfoglalásra míg mellette is.

A Fővárosi Törvényszék által benyújtott Apollo Tyres (Hungary) Kft. kontra Innovációért és Technológiáért Felelős Miniszter C-575/20. sz. környezetvédelmi (légszennyezés) tárgyú ügyben a

²⁸ C-51/22. Pannon Hitel Pénzügyi Zrt. kontra WizzAir Hungary Légi közlekedési Kft., <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=256181&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1214845> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

²⁹ C-705/21. M. J. kontra AxFina Hungary Zrt., <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=254741&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1214845> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

³⁰ C-615/21. Napfény-Toll Kft. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=251381&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1225731> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

³¹ C-528/21. M. D. kontra Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=247301&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1228759> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

³² C-512/21. Aquila Part Prod Com S. A. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=248561&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

³³ C-482/21. Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=247423&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

³⁴ C-397/21. HUMDA Magyar AutóMotorsport Fejlesztési Ügynökség Zrt. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=244982&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

³⁵ C-477/21. I. H. kontra MÁV-START Vasúti Személyszállító Zrt., <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=247290&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

³⁶ C-458/21. CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=245927&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

³⁷ C-188/21. Megatherm-Csillaghegy Kft. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=242744&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1248681> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

³⁸ C-329/21. DIGI Communications N. V. kontra Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=244242&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1246221> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

jogkereső, bírságolt gumiabroncsok gyártásával foglalkozó vállalkozás három gőzkazánjának maximális teljesítménye 20 MW határérték fölötti volna, a Bíróság 2021. december 16-ikai ítéletében a felperesnek kedvező megállapítást adott, miszerint az üvegházhatású gázok kibocsátásáért felelős létesítményben, ha az üzemeltető általi korlátozás állandó jellegű (cca. 18 MW), eszerint kell számítani a teljes bemenő névleges hőteljesítményt³⁹.

A Kúria előtti alapügyben a Somogy Megyei Kormányhivatal kontra Upfield Hungary Kft. közötti fogyasztóvédelmi jogvitában a vitaminösszetevők terméken való feltüntetése kérdésében elégségesnek találta a Bíróság a magának a vitaminok neve (A, D) megadását az élelmiszer címkéjén (vitaminvegyületek nevét nem)⁴⁰.

A Fővárosi Törvényszék által előterjesztett, MARCAS MC Szolgáltató Zrt. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága társasági adó tárgyú perben a Bíróság 2022. január 13-án megállapította, hogy a magyar adóhatóság gyakorlata nem ellentétes az uniós joggal, miszerint az éves beszámoló kapcsán az üzleti évhez tartozó bevételeket annak beérkezése időpontjára tekintet nélkül számításba kell venni⁴¹.

A Kúria előtt folyó CHEP Equipment Pooling NV kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága hozzáadottértékadó tárgyú perben a Bíróság 2021. október 21-ikei ítélete alapján az adóhatóságnak fel kell hívnia az adóalanyt a visszatérítési kérelem módosítására - ha a kérelemben szereplő összeg alacsonyabb mint a számlákon szereplő -, amit úgy kell tekinteni, mintha azt az eredeti időpontban nyújtotta volna be (elkerülve a jogvesztő határidő lejártát)⁴².

³⁹ Lehóczki Balázs: Az Európai Bíróság által a 2021. január 1. és a 2022. április 1. közötti időszakban lezárt magyar előzetes döntéshozatali ügyek, EU Jog Online szakfolyóirat, Wolters Kluwer, Budapest, 2022/2. (megjelenés alatt), C-575/20. Apollo Tyres (Hungary) Kft. kontra Innovációért és Technológiáért Felelős Miniszter A Bíróság ítélete (tizedik tanács), 2021. december 16.,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=251306&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1300627> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁴⁰ Lehóczki Balázs: Az Európai Bíróság által a 2021. január 1. és a 2022. április 1. közötti időszakban lezárt magyar előzetes döntéshozatali ügyek, EU Jog Online szakfolyóirat, Wolters Kluwer, Budapest, 2022/2. (megjelenés alatt), C-533/20. sz. Somogy Megyei Kormányhivatal kontra Upfield Hungary Kft. A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács), 2022. március 24., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=256467&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1300070> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁴¹ Lehóczki Balázs: Az Európai Bíróság által a 2021. január 1. és a 2022. április 1. közötti időszakban lezárt magyar előzetes döntéshozatali ügyek, EU Jog Online szakfolyóirat, Wolters Kluwer, Budapest, 2022/2. (megjelenés alatt), C-363/20. Marcas MC Szolgáltató Zrt. kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács), 2022. január 13.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=252131&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1299149> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁴² Lehóczki Balázs: Az Európai Bíróság által a 2021. január 1. és a 2022. április 1. közötti időszakban lezárt magyar előzetes döntéshozatali ügyek, EU Jog Online szakfolyóirat, Wolters Kluwer, Budapest, 2022/2. (megjelenés alatt), C-396/20. CHEP Equipment Pooling NV kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács), 2021. október 21.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=247869&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1299585> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

A Veszprémi Törvényszék által felterjesztett Amper Metal Kft. kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága közötti szintén hozzáadottértékadó tárgyú perben a „2021. november 25-én kihirdetett ítéletében a Bíróság kimondta, hogy az adóalany levonhatja a reklámszolgáltatások után megfizetett héát, ha azok nyújtása héaköteles ügyletnek minősül, és az azokat érintő kiadások közvetlen és azonnali kapcsolatban állnak a gazdasági tevékenységével függetlenül attól, hogy a szolgáltatások ára az adóhatóság szerint túlzott mértékű, vagy hogy azok nem eredményeznek árbevételnövekedést az adóalanytól.”⁴³.

A Fővárosi Törvényszék által felterjesztett Pharma Expressz Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. kontra Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet közötti áruk szabad mozgása tárgyú perben a „2021. július 8-án meghozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy az egyik tagállamban orvosi rendelvény nélkül kiadható gyógyszer csak akkor forgalmazható egy másik tagállamban, ha ez utóbbi tagállam szintén engedélyezte e gyógyszer forgalomba hozatalát. E gyógyszer ugyanakkor ilyen engedély hiányában is kiadható ezen utóbbi tagállamban, amennyiben a felhasználása az uniós joggal összhangban orvosi jellegű különös szükség kielégítéséhez szükséges”⁴⁴.

A feltett kérdésekre az EU Bíróság által adott fenti válaszokat vizsgálva feltehetően érdemben meghatározó, akár ügydöntő befolyással lehetnek az alapügy ítéletére.

3. Egy jelentősebb ügy teljes folyamata - reklámadó

Az Európai Unió Bíróságának döntései gyakran kapnak nagyobb sajtóvisszhangot, azonban vannak ügyek, melyek ezt megelőzően is politikai viták keretében álltak. A hazánkban jelenlévő külföldi multcégek jelentős bevételei folyamatos kritika tárgya, kimagasló bevételeik további megadóztatására gyakran merülnek fel ötletek, még EU-s csatlakozásunk előtt 2000-ben a nyomtatott és elektronikus sajtó reklámbevételeit különadó formájában tervezték adóztatni, de saját képviselői javaslatát leszavazta az akkori FIDESZ-FKGP-MDF kormány; majd 2008-ban a szakszervezetek

⁴³ Lehóczki Balázs: Az Európai Bíróság által a 2021. január 1. és a 2022. április 1. közötti időszakban lezárt magyar előzetes döntéshozatali ügyek, EU Jog Online szakfolyóirat, Wolters Kluwer, Budapest, 2022/2. (megjelenés alatt), C-334/20. Amper Metal Kft. kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács), 2021. november 25.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=250047&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1298767> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁴⁴ Lehóczki Balázs: Az Európai Bíróság által a 2021. január 1. és a 2022. április 1. közötti időszakban lezárt magyar előzetes döntéshozatali ügyek, EU Jog Online szakfolyóirat, Wolters Kluwer, Budapest, 2022/2. (megjelenés alatt), C-178/20. Pharma Expressz Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. kontra Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács), 2021. július 8., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=243868&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1295535> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

javasolták az Országos Érdekegyeztető Tanács egyik ülésén a bankok hitelreklámozására válaszul⁴⁵. 2009-ben a Jobbik vetette fel a reklámadót, majd 2010. október 25-én leszavazta az akkori Országgyűlés a második Orbán-kormány alatt, „a magyar nemzet kulturális szabadságharcának része a kereskedelmi médiumok, főként a két nagy tévétársaság megregulázása” (RTL, TV2).

„A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvényjavaslat esetén volt egy olyan módosító javaslatunk, miszerint - egyetlen mondat - "a médiatartalom-szolgáltatók reklámbevételeiből származó jövedelmükre kivetendő különadó rendszerét törvényben rendezi az Országgyűlés". Tehát egy törvényben rögzítettük volna a reklámadó kivetésének szükségességét, és annak a részleteit egy külön vitában lehetett volna vagy lehet most lefolytatni. Végül is teljesült szóról szóra ez a jobbikos akkori módosító javaslat, amit akkor törvénybe akartunk foglalni, anélkül is, hogy akkor törvénybe foglaltuk volna, de sajnos ehhez addig sok idő el kellett teljen⁴⁶”.

Baloldali és liberális hangok ezzel szemben nem kulturális szabadságharcról írtak: az adókivetés nem titkoltan a két kereskedelmi tévécsatornára irányult, nem is csupán a bevétel okán, „a kormánnyal szemben kritikus RTL Klub kiűzését célozhatja”⁴⁷.

A törvényt végül 2014. június 11-én fogadta el az Országgyűlés⁴⁸. Az adó célja az arányos közteherviselés, de jelentősen progresszív mértékű, a reklám közzétételéből származó bevétel adóköteles, adóalany a reklám közzétevője, minden médiaszolgáltatóra alkalmazható a törvényben meghatározott széles körű reklámhordozókon. Adóalap a közzétevő költségei levonása nélküli árbevétele, kapcsolt vállalkozások esetén aggregált, Magyarország területi hatállyal, 2013-as elhatárolt veszteségek levonását lehetővé téve.

Az adó mértéke az adóalap szerint (törvény közlönyállapot):

0,5 Mrd Ft-ig:	0%
0,5 Mrd Ft-tól 5 Mrd Ft-ig:	1%

⁴⁵ Index: Elfogadták a reklámadót, Index.hu, 2014. 06. 11.

https://index.hu/gazdasag/2014/06/11/elfogadtak_a_reklamadot/ letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁴⁶ Novák Előd: Parlamenti felszólalás, Országgyűlés Hivatala, Budapest, 2014. 06. 11.,

https://www.parlament.hu/naplo40/009/n009_0030.htm letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁴⁷ Index: Az RTL-t és a TV2-t célozza a reklámadó, Index.hu, 2013. 05. 24.

https://index.hu/gazdasag/2013/05/24/itt_a_reklamado_tervezete/ letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁴⁸ 2014. évi XXII. törvény a reklámadóról

5 Mrd Ft-tól 10 Mrd Ft-ig:	10%
10 Mrd Ft-tól 15 Mrd Ft-ig:	20%
15 Mrd Ft-tól 20 Mrd Ft-ig:	30%
20 Mrd Ft-tól:	40% (majd 2015. 01. 01-jei hatállyal 50%)

Az adó mértéke alapesetben az adóalap szerint (2015. 07. 05-től hatályos törvényszöveg):

100 millió Ft-ig:	0%
100 millió Ft-tól	5,3%

Az adó mértéke alapesetben az adóalap szerint (2017. 01. 01-től hatályos törvényszöveg):

2017. 01. 01. és 06. 30. között:	0%,
2017. 07. 01-jétől:	7,5%
felsorolt mentesség 100 millió Ft-ig:	0%

Az adó mértéke alapesetben az adóalap szerint (2019. 07. 24-től és jelenleg is hatályos norma):

2019. 07. 01-jétől 2022. 12. 31-ig:	0%
-------------------------------------	----

A Bizottság 2014. augusztus 13-án levélben kért tájékoztatást, melyre a magyar fél 2014. október 2-án válaszolt. 2014. december 1-jén a Bizottság további kérdéseire 2014. december 16-án érkezett válasz. 2015. február 2-án a Bizottság már felfüggesztő határozat mérlegeléséről küldött tájékoztatást, melyet 2015. február 17-én észrevételezett a magyar fél. 2015. március 12-én a Bizottság az EUMSZ 108. cikk (2) szerinti eljárás megindításáról döntött és felfüggesztő rendelkezést hozott, majd közzététele után észrevételek benyújtására hívta fel a feleket⁴⁹. A magyar fél 2015. április 21-én javaslattervezetet küldött a Bizottságnak a reklámadó módosításáról, a Bizottság további tájékoztatást kért 2015. május 8-án. 2015. június 4-én Magyarország módosította is a jogszabályt, mindenfajta bizottsági bejelentés, engedélyezés nélkül, mely 2015. július 5-én hatályba is lépett (fenti mérték szerint) majd a Bizottságnak 2015. július 6-án nyújtott tájékoztatást⁵⁰.

Az adóteher vitatása hazai bíróságok előtt is több fórumot megélt, a 10.K.30.689/2017. számú, közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata iránt indult perben a Fővárosi Közigazgatási és

⁴⁹ SA.39235 (2015/C) (ex 2015/NN) számú állami támogatás – Magyarország – Reklámadó Felhívás észrevételek benyújtására az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének (2) bekezdése értelmében (EGT-vonatkozású szöveg) (2015/C 136/03), Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C 136/7, 2015.04.24., letöltés dátuma: 2022. 04. 25.[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XC0424\(04\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XC0424(04)&from=EN)

⁵⁰ A BIZOTTSÁG HATÁROZATA (2016.11.4.) Magyarország által a reklámbevétel adózására vonatkozóan végrehajtott SA.39235 (2015/C) (ex 2015/NN) INTÉZKEDÉSRŐL https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/257499/257499_1851247_115_2.pdf letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

Munkaügyi Bíróság a támadott rendelkezés megsemmisítésre, alkotmánybíróági felülvizsgálatra terjesztette az ügyet⁵¹, az Alkotmánybíróság elutasította 2017. december 6-án⁵².

A sürgősség feltételének nem teljesülése folytán Magyarország által a Bizottság ellen indult határozat végrehajtásának felfüggesztése tárgyú ideiglenes intézkedés iránti kérelmét a Törvényszék ugyan elutasította, a költségek viselésére később a Bizottságot kötelezte⁵³. A Törvényszék előtti alapeljárásban Magyarországnak adott igazat, melyre egy korábbi döntés nyújtott precedenst: „a Bíróság a 2011. november 15-i Bizottság és Spanyolország kontra Government of Gibraltar és Egyesült Királyság ítéletben (C-106/09 P és C-107/09 P, EU:C:2011:732, 77-83. pont) kimondta, hogy az érintett vállalkozások választásától független objektív szempontok, másképp megfogalmazva a véletlenszerű tények alapján megállapított felső adókorlát nem szelektív jellegű akkor sem, ha e szempontok nem kapcsolódnak a szóban forgó adóalaphoz⁵⁴”, míg a szintén vitatott elhatárolt veszteségek szerinti különbségtételt az ítélet szintén objektívnek tartotta enyhébb adóterhet biztosítva első évben kedvezőtlenebb helyzetben lévő adóalanyok számára, eszerinti különbségtétel alapján, a TV2 akkori veszteségessége miatt az adó leginkább az RTL Klubot súlytotta volna⁵⁵.

A Bizottság fellebbezést a Bíróság szintén elutasította, a Törvényszék helyes következtetéseit és érvelését hagyta helyben: „az adóalany által elért nyereség figyelembevételéhez kapcsolódó feltételt megállapító adóintézkedések önmagában emiatt nem tekinthetők szelektívnek, mivel az ilyen nyereség annak a véletlenszerű ténynek a következménye, hogy a szóban forgó gazdasági szereplő az adózási időszakban kevésbé vagy - épp ellenkezőleg - nagyon nyereséges” (míg az elhatárolt veszteség) „az adószabályozás által elérni kívánt újraelosztási célnak a keretébe illeszkedik, amely szabályozásnak ezen adóelőny a részét képezi, és amely a vállalkozások teherviselő-képességére épül”⁵⁶.

⁵¹ Pp. 131. § (1) (2), 126. § (1) b), AB tv. 32. § (2)

⁵² 31/2017. (XII. 6.) AB határozat a reklámadóról szóló 2014. évi XXII. törvény 7/B. §-a és 7/D. §-a nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezések elutasításáról

⁵³ T-20/17. R. Magyarország kontra Európai Bizottság, A TÖRVÉNYSZÉK ELNÖKÉNEK VÉGZÉSE 2017. március 23.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=189186&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1409485> letöltés dátuma: 2022. 04. 25., T-20/17. Magyarország kontra Európai Bizottság, A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kilencedik tanács) 2019. június 27.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=215549&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1409485> letöltés dátuma: 2022. 04. 25

⁵⁴ T-20/17. Magyarország kontra Európai Bizottság, A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kilencedik tanács) 2019. június 27., 120. pont, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=215549&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1409485> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁵⁵ Index: Lex-TV2: megússzák a reklámadó egy részét, Index.hu, 2014. 06. 10., <https://index.hu/gazdasag/2014/06/10/reklamado/> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁵⁶ C-596/19. P. Európai Bizottság kontra Magyarország, A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács), 2021. március 16., 67. pont,

Az ügy további fordulatainak kidolgozása feltehetően az új kabinet feladata lesz a jelenleg hatályos törvényszöveg 2022. 12. 31-ig tartó ideiglenes szabályozása folytán.

VI. Bíróság előtti magyar eljárások adatai

1. A vizsgálat módja, rendszere

Az Európai Unió Bírósága honlapjának (curia.europa.eu) központi felületén elérhető részletes keresés funkció kitűnő elsődleges és hiteles, teljes körű adatforrást biztosít a vizsgált téma kutatására, az adatgyűjtési, mintavételi körre.

Az elemzési tárgyába vonandó, választott magyar ügyek listája az eljárás nyelvének megfelelő kiválasztásával könnyen lesűrhető. Kevésbé volna egyszerű pl. német nyelvű ügyek esetében a németországi, ausztriai, de még néhány belga eljárás további szelektálása.

Ezen egyetlen szempont alapján a keresés a dolgozat lezárásának időpontjában 381 magyar nyelvű ügy találatot hoz. Mivel azonban ezek közül a folyamatban lévő ügyek esetében többségében nincs releváns információ az ügy tárgyról, részleteiről, míg bírálata értelemszerűen még nem történt meg, bár bizonyos szempontból vizsgálható, logikusnak tűnt jelen kutatás szempontjából elsődlegesen a befejezett ügyek vizsgálata, mely összesen 350 találatot hoz (2022. 04. 25.).

Ezt a számot 269 bírósági, 76 törvényszéki és 5 közszolgálati törvényszéki ügy adja. E találatok mind „Alapeljárás” megnevezés alatt találhatóak, melyhez elvétele kapcsolódhat pl. Ideiglenes intézkedés iránti eljárás saját ügyszámmal ill. az előbbihez kapcsolódó toldattal (R), míg egy csupán benyújtani szándékozott kereset költségmentesség iránti kérelme megfelelő toldattal (AJ) ellátott alapeljárásként szerepel. Az ügyek pontos számának igazán precíz meghatározását szintén árnyalja az ügyek egyesítése, a döntést egy ítéletbe foglalva, egy találatot adva - nagy többségében, de itt is akad ellenkező példa eltérő keresési paramétereknél. Szintén akad később részletezett egy db. kivétel magyar nyelven megjelenő, de nem magyarországi ügyre.

A kiválasztott sokaságból a kódolás tárgyai, kategóriák (benyújtás és befejezés dátumai, határozat formája, felek, ügytípus, képviselők, stb.) adatbázisba gyűjtése részben a priori meghatározott paraméterek, részben emergens, a dokumentumelemzés közben relevánsnak tartott további jellemzők szerint történt, visszatérve ez esetben a korábbi ügyek elmaradt attribútumaira, különösen ügytárgy meghatározásánál egységességre és az ügy lényegére szorító főtárgy kiválasztására törekedve, szükség szerint egy alkategória alkotása mellett ill. esetleges fellebbezés/előző eljárás eltérő ítéletét szintén értékelve.

Szisztematikus mintavétel során a csoportba a fentiekből az elmúlt 5 év összesen időrendben legújabb 1-100. befejezett ügyének vizsgálatát tettem a Bíróság esetében - mivel talán a legfrissebb joggyakorlat tükrözi legjobban az aktuális képet ugyanakkor ezen időtáv alatt vizsgált ügyszám már kellő összehasonlítási alapot nyújt -, míg kizárólag az előzetes döntéshozatali eljárások benyújtó bírósága kapcsán a teljes sokaságot vizsgáltam (az elmúlt 18 év 210 ilyen ügyét). A szelektált adatokból induktív módon próbáltam további következtetéseket levonni.

2. Előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmet benyújtó bíróságok megoszlása

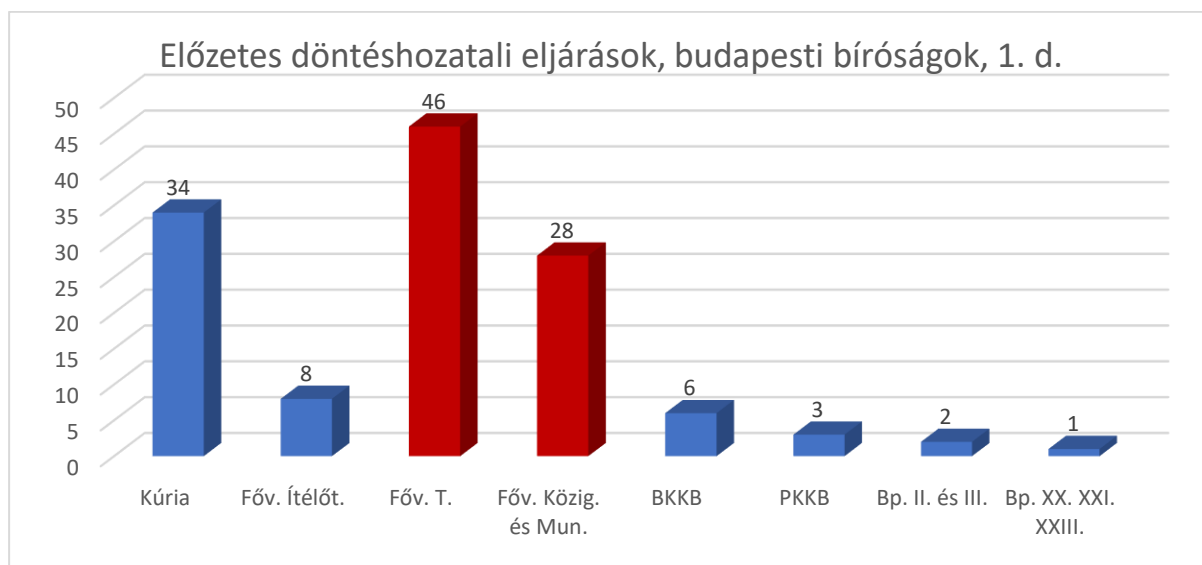
A Bíróság előtti hazai ügyek nagy többségét az előzetes döntéshozatali eljárások adták. Ez esetben lehetőség nyílt eljárástípusra keresésen belül már a lekérdezés során is kiszűrni az elemzés tárgyába nem vonandó, de a találati listában megjelent egy további ügyet ill. az egyébként már végignézett és kiszűrt adatbázis ellenőrzésére. Uniós csatlakozásunk, 2004. óta 269-ből 211 helyett 210 darabot adott az előzetes döntéshozatal és az előzetes döntéshozatal sürgősségi eljárás mellett ez esetben rendelkezésre álló további speciális szűrő lehetőség, „előterjesztett kérdés forrása”, Magyarország, megjelöléssel (egyesített ügyeket egyszer listázó keresés).

Ezen eljárások igen nagy száma mellett - az Európai Bíróság előtti ügyek közel 4/5-ödét adják, azok területi megoszlása is kiemelendő. A bírósági névváltozást (pl. megyei ill. törvényszék) az utód nevén (ha volt) együtt, míg a korábbi közigazgatási és munkaügyi bíróságokat külön szerepeltettem.

A legtöbb, 46 ügy a Fővárosi Törvényszéktől érkezett, míg a kérelmek közel kétharmadát, 128-at budapesti bíróságok adják (a budapesti székhelyű, de Pest megyei illetékességű bíróságokat nem, de a Kúriát is ideértve).

Ezt az igen jelentős eltolódást - a lakosság szám ötödéhez képesti kétharmad - természetesen számos körülmény indokolhatja, semmint esetleges vidéki sztereotípiák új jogintézményhez való viszonyulás vagy alacsonyabb szakértelem, így pl. hozzájárul az ügyek nagy többségében céges jellege, gyakran előforduló speciális adózási kérdések mellett a fővárosi nagyvállalati jelenlét, ill. itteni székhelyek száma, stb.

További kiemelendő komoly eltolódás látható a Fővárosi Törvényszék (korábban: Fővárosi Bíróság) ill. a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság felé, melynek feladatait bírósági reformot követően 2020. április 1-jétől szintén előbbi látja el, az alábbi 1. sz. diagram szemlélteti.

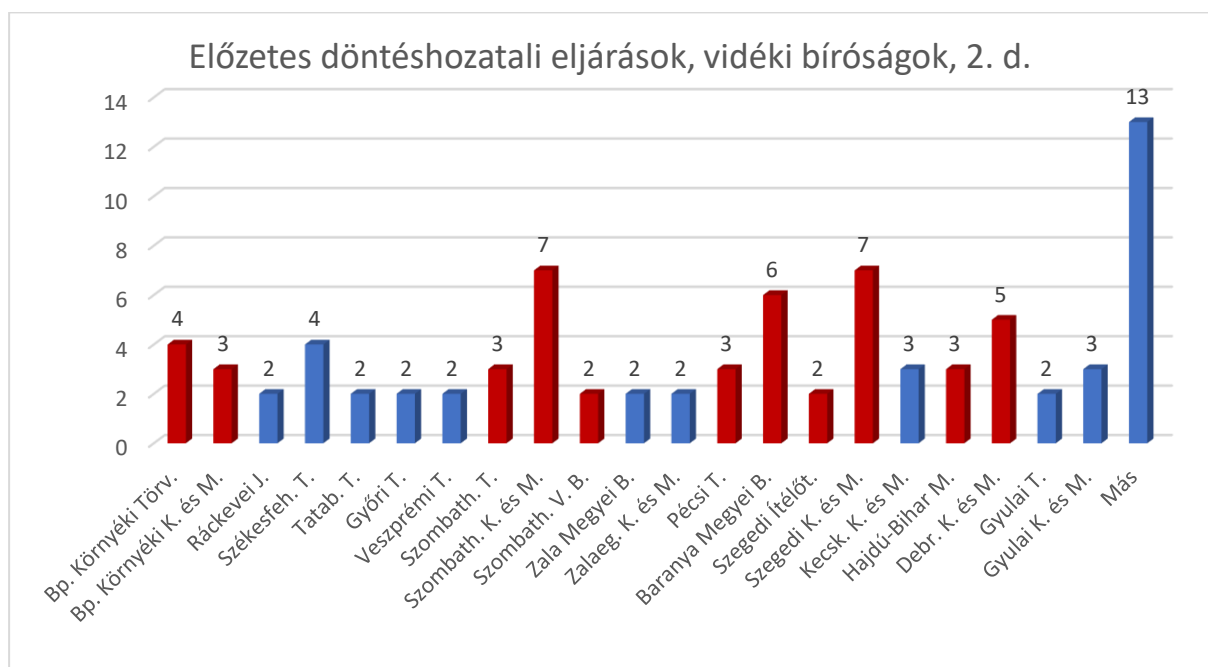

Ahogy az a diagramon látható, a jogutód Fővárosi Törvényszék (közigazgatási és munkaügyi ügyszakkal) együtt összesen 74 ügyet küldött előzetes döntéshozatalra, ez az összes magyarországi ügy több mint harmada, míg a legnagyobb hazai, korábban több mint 250 bírót foglalkoztató⁵⁷ Pesti Központi Kerületi Bíróság csupán 3 ilyen esetben járt el. A diagramon nem szereplő további két budapesti illetékességű járásbíróság a Budapesti IV. és XV. Kerületi valamint a XVIII. és XIX. Kerületi Bíróságon nem volt még ilyen ügy. A kigyűjtött adatok mindenképpen arra utalnak, hogy nem látni indokát, hogy ne lenne összefüggés előzetes döntéshozatali eljárások megindítási hajlandóságának bíróságokénti összevetésében. Az előzetes döntéshozatali kérelem benyújtása egy adott peres eljárás során a bírói mérlegelés igen tág határain belül mégiscsak egy általában rendszerint szubjektív

⁵⁷ Országgyűlés Hivatala: Jegyzőkönyv az Országgyűlés Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságának 2013. október 14-én, hétfőn, 9 óra 1 perckor az Országház főemelet 58. számú tanácstermében megtartott üléséről <https://adoc.pub/sz-les151743082448999.html> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

egyebírói döntés. A feltett kérdés megfelelőségének, elfogadhatóságának szakmai megalapozottságának megítélése kikerül az egyébként a pulipitusról letekintő, ítélni hivatott bírótól. Racionálisan gondolkodva nem is meglepő, hogy könnyebb elindulni egy már kitaposott úton, mint a helyi kollégák körében elsőként alkalmazni egy viszonylag új jogintézményt. Némi párhuzam vonható a közvetítői eljárás (mediáció) alkalmazása körében: utóbbi szintén hasonló időben, egy évvel előbb⁵⁸ került be a hazai joggyakorlatba, de személyes tapasztalat, hogy még egy évtizeddel később is akadt olyan megyeszékhelyen működő bíróság, ahol az eljáró bíró ügyvédi indítványra szünetet rendelt el nem titkoltan a Pp. rendelkezései között lapozgatni, mert még sosem hallott felőle, hogyan is kellene rendelkezni ilyen ügyvédi indítványról, de önmagától kiváltképp nem kezdeményezné azt. Az adott bírósági ügyteherrel sem lehet igazán magyarázni a drasztikus különbségeket, hiszen egy leterhelt bíró számára fellelegzést jelent egy folyamatban lévő, de átlagosan 15 hónapra az Európai Unió Bírósága döntéséig felfüggesztett peres eljárás.

Bár a bíróságok ügyszámai, kapacitásai között is hatalmas különbségek adódnak 1 fő és kb. 250 bíró foglalkoztatása között (Zirci Járásbíróság és PKKB), csupán intézményenkénti bontásban, a vidéki bíróságok előzetes döntéshozatali adatait az alábbi 2. sz. diagram szemlélteti (82 ügy).

⁵⁸ 2002. évi LV. törvény a közvetítői tevékenységről, 39. §

Itt is jellemző az ügyek azonos térségbeli koncentrációja Szombathelyről együtt 12, Pécsről 10 (a diagramon a „Más” értékében szereplő további itteni bírósággal), hasonlóan így 10 Pest megyei, Szegedről 9, míg Debrecenből 8 ügy. A pirossal kiemeltéken túl látható még, hogy a jelenleg idén január 1-jétől 114 vidéki járásbíróságból⁵⁹ mindössze 2-nél fordult elő 1-nél több ügy, míg 4 esetben a „Más” megjelölés alatt további 1-1 ügy. Egyszerű kivonással megállapítható, hogy 108 vidéki járásbíróságon uniós csatlakozásunk elmúlt 18 évében egyetlen esetben sem merült fel az eljáró bíróban az uniós jogértelmezés igénye. Az ország keleti felében látható zordabb kép (a Budapest Környéki Törvényszéket és jogelődjeit nem ideértve) mindössze 29 ügy (melyből 17-et ad Szeged, Debrecen). Míg a jogi oktatás egyik fellegrája, Miskolc esetében is csekélynek mondható az onnan érkezett egyetlen előzetes döntéshozatali kérdés.

Ismételten aláhúzendó ugyanakkor Miskolc példája mellett a méretbeli eltérések, az egy-egy kisebb vidéki járásbíróság ügyszámának akár több százszorosával dolgozó legnagyobb helyi, a PKKB csupán 3 ügye (2020. december 31-jén 208 bíró és 519 fő igazságügyi alkalmazott⁶⁰).

Csupán ezek az adatok - egyéb ismeretek hozzávetése nélkül is - okkal vethetnek fel kételyeket uniós jogra való hivatkozás ill. annak értelmezésére irányuló indítvány eredményességére vidéken járásbírósági szinten (Szombathely és Ráckeve kivételével), valamint - a fentebb kiemelték között nem szereplő magasabb, megyeszékhelyek bírói fórumai előtt is. Míg másfelől elsősorban Budapesten praktizáló, a Fővárosi Törvényszék előtt eljáró ügyvéd kollégáktól az igazságszolgáltatás rendszere talán ezen eljárás mélyebb ismeretét igényli (az EU Bíróságának ügymenete, e-Curia elektronikus hozzáférés, stb.), egyúttal tágabb eljárásjogi lehetőségeket nyújtva és valószínűsítve az eljáró törvényszéki bíró affinitását esetleges illetékesség kompetens bírálataira - a teljesség igénye érdekében hozzá kell tenni ugyanakkor ehelyütt is a komoly méretbeni különbséget, némileg beárnyékolva a megállapítások hangsúlyosságát, az itteni ügy- és létszámadatok tekintetében is a legnagyobb törvényszék, de az előzetes döntéshozatali ügyarányok még ennek ellenére is kiugrók.

⁵⁹ 2010. évi CLXXXIV. törvény a bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról, 1. sz. melléklet A törvényszékek, valamint a járásbíróságok illetékességi területe

⁶⁰ Országos Bírósági Hivatal: Az Országos Bírósági Hivatal Elnökének beszámolója - 2020., 28. o.

3. Előzetes döntéshozatali eljárási ügyek hossza, az alapügy elhúzódása

Egyik elsődleges mérlegelendő kérdés a felek, többségében nagyvállalatok számára, különösen gyorsan változó gazdasági, piaci dinamikák, értékesítési tényezők mellett az eljárások hossza. Néha akár egy rossz egyezség is jobb, mint évekig tartó pereskedéssel járó piacvesztés, a vitatott területen az értékesítés, haszon elmaradása, mely többletterhek a legritkább esetben térülnek meg maradéktalanul. A többszintű rendes és rendkívüli jogorvoslatok évei majd esetleges végrehajtási eljárásra kimenekített cégvagyon elodázhatják vagy akár keresztet is vethetnek az ügy valódi megoldására - tőkeerős cégek szerződéses kapcsolataiban akár a nálunk bár kevésbé bevett választottbírói kikötéssel is kerülnek a rendes bírósági utat. A jogi képviselő szándékát akár felül is írhatja az ügyvezető vagy vezérigazgató utasítása. Ilyen környezetben igencsak van jelentősége annak, hogy egy az alapügy szempontjából részlet - bár nyilván jelentős, akár a per kimenetelét eldöntő - jogértelmezési kérdés további hónapokat vagy éveket vesz-e el a bírálat során, az ítélet felé vezető úton. Mindezek megítéléséhez nem árt tisztában lenni a várható bírálati idővel.

Az 5.1. pontban részletezett módszertan szerint ehelyütt nem a teljes sokaságot, csupán a Bírósághoz érkezett időben legfrissebb 100 ügyet vizsgáltam, ezek között 75 db. előzetes döntéshozatali és további 1 db. sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás volt. Az eljárás hosszaként a Bírósághoz történő beérkezést, nyilvántartásba vételt vettem kezdeti időpontnak, míg vég dátumként az ítélet vagy végzés meghozatalát, mint az ügynek ténylegesen az EU Bírósága előtt töltött idejét. Ezen dátumok között eltelt idő egyenként, ügyenként meghatározott, napban kifejezett tartamát tartalmazza az elemzés. Megjegyzendő, hogy a gyakorlatban a jogkereső felek és képviselőik számára ez még további hónapokat jelenthet. Az alapügyet tárgyaló bíróság előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező végzésének napja és az EU Bírósághoz történő beérkezés - bár ma már elektronikusan történik -, a legritkább esetben vág csupán egybe, különösen fürge bíró személyét feltételezi. Legalább néhány nap, hét, de akár több hónap is eltelhet. Egy nyilvános tárgyaláson korábban az általános gyakorlat országszerte az eljáró bíró részéről maga és a felek előadásai összegzésének felvétele volt ill. a tárgyaláson született végzésekhez, stb. magnószalag és diktafon használata, amit később írnok vagy más titkárnő, fogalmazó, stb. gépelt le, majd bírói aláírás, utasítás bevárását követően került át a postázóba és megfelelő számú fénymásolás, borítékolás utáni feladást követően történhetett a tértivevények iktatása az aktába. A folyamat könnyen megakadhat napokra vagy akár hetekre bármely fázisban más ügyek munkáinak előzetes befejezése, bevárása vagy egy-egy betegség,

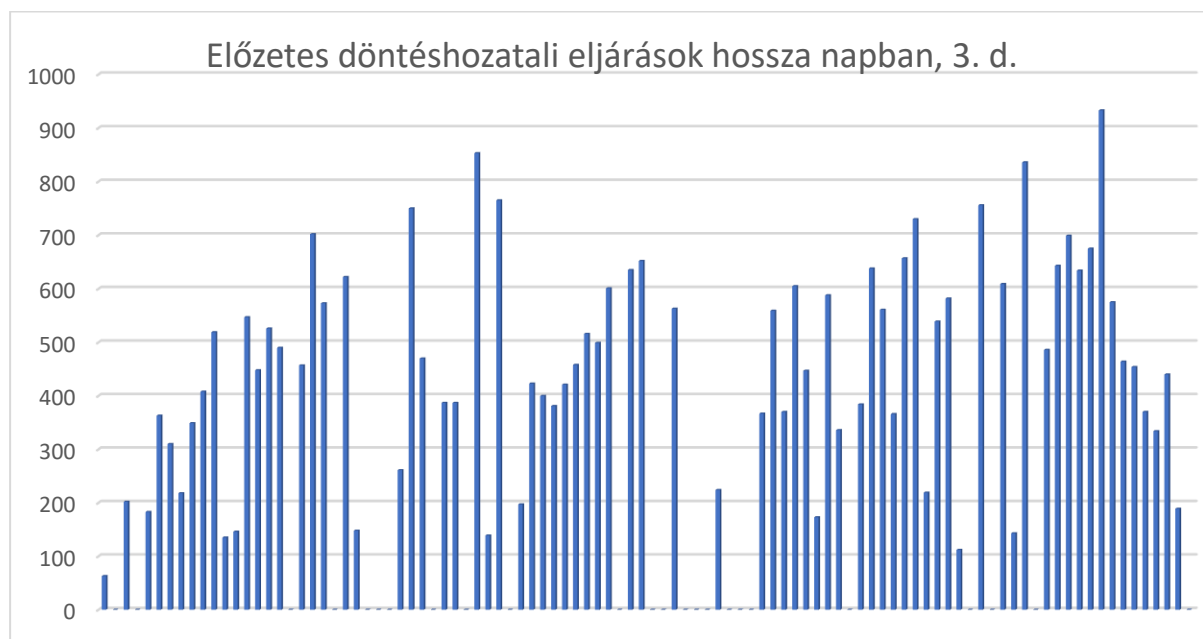
szabadság, netán a bíró otthonról dolgozó munkakedve, és ekképp aláírásának csúszása okán. Az Európai Unió Bírósága előtti eljárás lezárultát követően a határozat közzététele, fordítása, továbbítása majd a jogi képviselő és a képviselt ügyfél találkozása szintén nem azonnali. Az alapügyet tárgyaló hazai bíróságnak szintén értékelnie kell a kapott értelmezést, mely végén található megállapítás bár viszonylag rövid, akár egy mondat vagy kérdésenként egy mondat, de nem ritkán bővelkedik többszörösen feltételes összetett tagmondatok hosszú szövedékében, a nyelvtani mondatelemzés ágrajzának ábrázolását már-már megoldhatatlan kísérletté tehetné - ezt szemlélteti a következő egy mondatos megállapítás:

„A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott: A fogyasztókkal kötött szerződések tisztességtelen feltételeiről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrésre vonatkozó, tisztességtelennek tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog olyan rendelkezésével váltsa fel, amely hivatalos árfolyam alkalmazását írja elő, anélkül hogy ennek a bíróságnak lehetősége lenne helyt adni az érintett fogyasztó azon kérelmének, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság úgy ítéli meg, hogy a szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.”⁶¹

⁶¹ C-932/19. J. Z. kontra OTP Jelzálogbank Zrt. és társai, A Bíróság ítélete (hatodik tanács), 2021. szeptember 2. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=245534&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1277497> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

Mindezeket követően adott a lehetősége az alapügyben eljáró bírónak az előzetes döntéshozatali eljárás miatt felfüggesztett eljárás⁶² folytatásáról végzést hozni, a Feleket szükség szerint felhívni határidő tűzésével nyilatkozattételre ill. tárgyalási határnapot tűzni, idéző végzést kiküldetni. Hazai bírósági eljárások során ismert gyakorlat a visszatámozás, különösen az aktát hazavivő bíró esetén lehet láthatatlan a végzés tényleges időpontja, avagy a határidők csak a feleket kötik, a legkevésbé az eljáró bírót, aki az Európai Unió Bírósága közlésétől 15 napon belül végzéssel határoz az eljárás folytatásáról⁶³, a valóságban bár a végzés dátuma általában megfelelő, akár további hetek telhetnek el ennek postázásáig - az elektronikus ügykezelési rend, jogi képviselővel eljáró fél esetében az ügyvéd számára kötelezővé téve, mindezt természetesen gyorsította. Ezekhez járulhatnak még a nyári és immár téli ítélezési szünetek⁶⁴ netán az eltelt idő, felfüggesztés akár bíróváltás (szülés, áthelyezés stb.) hordozója is lehet ennek további ódiumaival.

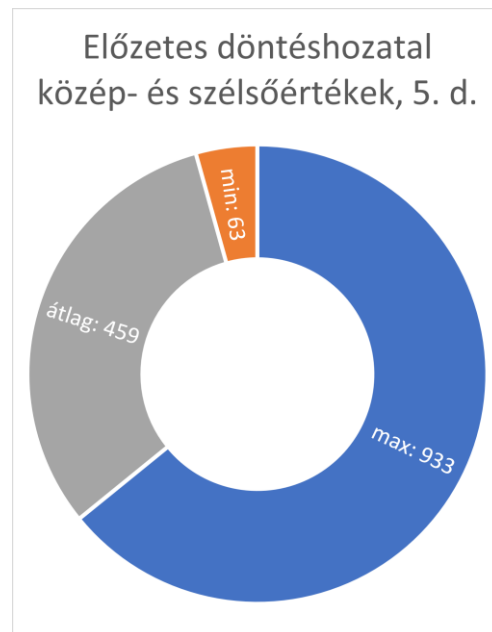
Fentieket előre bocsátva a 3. diagram szemlélteti az előzetes döntéshozatali eljárásban érintett ügyek hosszát, bal oldalon száz naponkénti skálával, valamint az ügyhosszok felső 10%-át (4. diagram) és közép- valamint szélsőértékeit, 5. diagram:

⁶² Pp. 126. § (1) a)

⁶³ Pp. 128. § (2) c)

⁶⁴ Pp. 148. §

Különösen rövid eljárásokat a nemzeti bíróság általi kérelem visszavonásokat követő érdemi eljárás nélküli törlő végzések adják, így kellően megalapozott kérelem benyújtása esetén indokoltnak tűnik a minta felső 10%-ának figyelembevétele (4. diagram). Sok esetben előfordul - és ez a gyakoribb - némileg hosszabb, de érdemi ítéletnél ill. átlagnál rövidebb eljárási idővel az EU Bíróság válaszát követő visszavonás, melyben az tájékoztatást nyújt egy már előtte lévő hasonló ügyről, orientálva a hazai bíróságot a kérdés akképpie értelmezésére. Ez utóbbi esetben a Felek jogi képviselője és az eljáró bíróság nagyobb figyelme a korábbi joggyakorlatra eleve elkerülhetővé tette volna a kérdés értelmezés iránti benyújtását vagy annak frissessége - az EBHT-ban még nem tették közzé - miatt azt nem ismerhették.

Mindazonáltal az egyszerű számtani átlagra tekintve ezen eljárás kapcsán egy és negyed évvel kell számolni, mely a fentebb vázolt továbbításokkal és érkeztetésekkel, eljárás felfüggesztés és folytatás körüli teendőkkel, stb. átlagosan kb. másfél év többletet jelenthet a hazai alapeljáráshoz adódva. Kiemelendő emellett, hogy egy 2015-ös törvénymódosítás óta⁶⁵ pl. a pervezető végzésekhez hasonlóan a Feleknek nincs lehetőségük fellebbezésre, hiába szeretnének akár kölcsönösen gyorsabb ítéletet, ha az eljáró bíróságot az előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtása mellett dönt⁶⁶, míg korábban volt is példa fellebbezést követő visszavonásra, amelyet követően az ügy az Európai Bíróság általi

⁶⁵ 2015. évi CLXXX. törvény a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, valamint egyéb eljárásjogi és igazságügyi törvények módosításáról, 2. §.

⁶⁶ Pp. 155/A. § (3)

törlésre került⁶⁷. Meglátásom szerint bármilyen fontos indok is a minden szempontból kifogástalan ítélet meghozatala, pl. a Kúria alatti szinten indokolt volna a fellebbezés lehetőségét meghagyni - melyről egy tárgyaláson meghozott végzés esetében azonnal le is mondhatnak - legalább a mindkét fél által előterjesztett vagy csatlakozó fellebbezés esetére, de az Európai Bíróság ügyszámát sem feleslegesen szaporítva, a döntéshozatali kérelem későbbi visszavonását elkerülve, csak valamely féltől beérkező fellebbezésről lemondás ill. fellebbezési határidő letelte vagy annak elbírálását követően tenni lehetővé a felterjesztést. A fellebbezés esetleges elutasításának lehetősége, ha a fellebbviteli bíróság szerint olyan komoly hatással van az alapügyre a válasz és a jogértelmezés nélkülözhetetlen, nem sértené az eljárási alapelveket, különösen mindkét fél igénye esetén a kérelemhez kötöttség ill. bizonyítás indítványozás kitételeire figyelemmel⁶⁸, ugyanakkor szolgálná a felek jogát a per ésszerű időn belüli befejezésére⁶⁹.

Megjegyzendő még, hogy az ügyek elhúzódásának hazai adatsorai a Fővárosi Törvényszék fentebb részletezett kimagasló arányaihoz igazodnak, az sokszorosa az országos átlagnak, mind a 2, mind az 5 éven túl folyamatban lévő perek számában, előbbi szemlélteti a 6. sz. diagram⁷⁰.

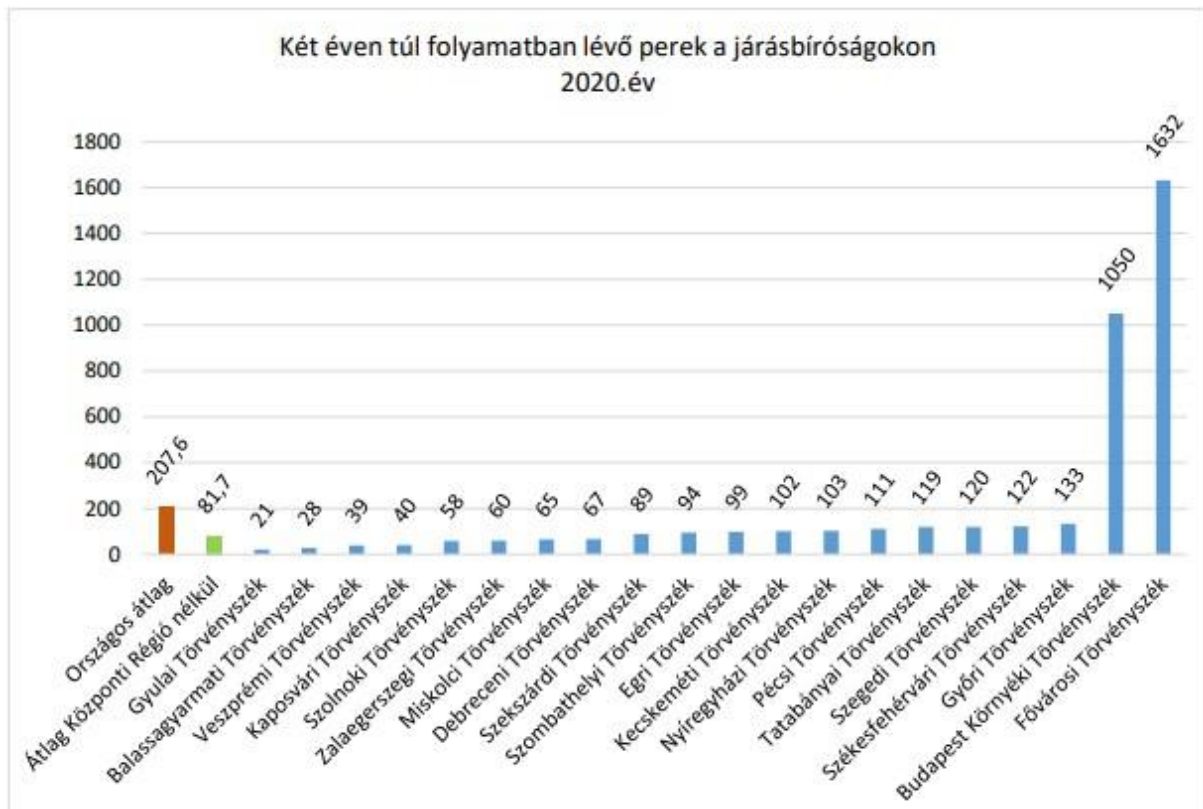
⁶⁷ C-447/06. Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. és társai kontra Magyar Állam és társai, A Bíróság elnökének végzése, 2007. április 17.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=61488&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1276754> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁶⁸ Pp. 3. §. (1)-(3)

⁶⁹ Pp. 2. § (1) (2) (4)

⁷⁰ Országos Bírósági Hivatal: Ügyforgalmi elemzés 2020. év, 170. o.

6. sz. diagram

A fentebb említett másfél év többlet mindazonáltal hipotetikus, nincs adat arra vonatkozóan, hogy előzetes döntéshozatali eljárás hiányában az uniós jogértelmezési kérdés eldöntése ne okozott volna e többlet időt, energiát, benyújtott további előkészítő iratokban felhozott érvek értékelését a felek és a bíróság számára, netán téves értelmezést és jogorvoslatot követő megismételt eljárást, stb.

4. Érdemi ügyek aránya és jogi képviselő

A vizsgált 100 ügyes mintában az ítéletek és végzések aránya 65 vs. 35 az érdemi döntések javára (65%). Mivel a minta háromnegyedét előzetes döntéshozatali eljárások adták, ahol a végzés megnevezés nem jelenti a nem érdemi vizsgálatot, csupán annyit, hogy a felek nem terjesztettek elő külön további észrevételeket és az EU Bírósága így adott választ a kérdésre - talán épp mert az előterjesztő, kérelmező bíróság kifogástalanul összefoglalt mindent -, valójában mindössze az ítélet vagy végzés megnevezésből igazi következtetés nem vonható le.

Ekképp hibás megnevezés is az ítéletet érdemibbnek tekinteni, csak mert valamely fél ügyvédje - akár hogy látszódjon a munkája a megbízó előtt, megdolgozzon a díjáért, álláspontját tessék-lássék

tovább részletező, alátámasztó észrevételt küld vagy épp nem, csupán általánosságban lehetne igaz. Nem derül ki, hogy észrevételt nem tevő felet nem képviselte ügyvéd, bár feltételezhető volna, hogy jogi képviselővel eljáró fél nagyobb arányban érez ilyen késztetést. Ugyanakkor e logika sem igaz minden esetben: a PORR Építési Kft. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága ügyében⁷¹ szintén „csak” végzés született, 88 millió Ft áfavisszatérítés tárgyában, felperesi képviselő nem derül így ki, ugyanakkor ezen alapügyre alapozva nyerte az elévülést a közösségi jogra alapított számítási idejével a legutóbbi Wolters Kluwer jogászdíjat adójog kategóriában a Deloitte Legal Göndöcz és Társai Ügyvédi Iroda csapata⁷², míg a megelőző évi győztes⁷³, adójoggal foglalkozó Jalsovszky Ügyvédi Irodának a folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások között találjuk a nevét⁷⁴. Ha az alapügyben eljáró hazai bíróság, előbbiekben erre utaltam, megfelelően összefoglalta a felek érveit, akik - ha kitűnő szaktudással rendelkeznek, már elsőre előterjesztettek mindent -, nincs is feltétlen szükség további észrevételekre. Egy jelenleg folyamatban lévő fentebb idézett Kúria előtti közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatában példaképp látható, hogy mind alperes jogtanácsos felülvizsgálati kérelmében, mind felperes ügyvéd csatlakozó felülvizsgálati kérelmében több EU Bíróság előtti precedens ügyre hivatkozott, melyeket az eljáró bíró a felek érveiként szerepeltet előzetes döntéshozatal iránti kérelmében⁷⁵.

A módszertannál jelzett, a kiválasztott sokaság kódolási kategóriáiban a végzés vs. ítélet elhatárolás egy a priori meghatározott kategória volt, csupán a minta többségének áttekintését követően kezdtem értékelni akként, hogy nem igazán alkalmas bármilyen további következtetés levonására, az ítéletek és végzések konkrét számáról nem több, leginkább csupán az ítéletek és végzések konkrét száma mondható el.

⁷¹ C-292/19. PORR Építési Kft. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (hatodik tanács) 2019. október 24. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=219713&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1293892> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁷² Wolters Kluwer: Az év csapata adójog kategóriában, Jogászvilág Wolters Kluwert Jogászdíj, Wolters Kluwert, Budapest, 2021., p. 12. https://issuu.com/complexkiado/docs/jogaszvilag_jogaszdj_lap_2021_h?utm_source=wolterskluwer.com&utm_medium=referral&utm_campaign=jogaszdj_kulonszam_jdfooldal&utm_content=jogaszdj_kulonszam_jdfooldal letöltés dátuma: 2022. 04. 25.,

C-507/20. FGSZ Földgázszállító Zrt. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (hatodik tanács) 2021. március 3., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238703&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1315733>

⁷³ Wolters Kluwer: A díjátadóról, Ügyvédvilág XIV. évfolyam 1. szám, 2020. március

⁷⁴ C-482/21. Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=247423&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁷⁵ C-458/21. (Kfv.1.35.021/2021/5.) CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=245927&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

Mindezen túl, bár külön számszaki csoportban nem vizsgáltam, így diagramon sem bemutatható, de elmondható, hogy az érdemi ügyek túlnyomó többségben vannak, annak tágabb értelmezésével különösen.

Ennél konkrétabb megállapítás vitatható volna és többféle definíció százalécai sem feltétlenül adnának további jelentősebb hozzáadott értéket a dolgozatnak, így a vizsgált ügyek ismételt áttekintését további kategóriák alkalmazásával nem tettem meg: miszerint a bármilyen érdemi intézkedést megelőző visszavonás (csupán adminisztratív intézkedés, ügyszám és törlés), vagy a nyilvánvalóan elfogadhatatlan és megalapozatlan minősítés tekinthető-e ilyennek - pl. az EU Bíróságának nincs kompetenciája egy uniós jogot, szervet nélkülöző, a fél által egy magyar bíróság sérelmes döntése nyomán vízionált kártérítési követelés esetén -, vagy ennél szélesebb volna-e a skála; előzetes döntéshozatali eljárások tekintetében további nehézség az „érdemi” megjelölés eldöntése, miután visszavont és törölt ügyet a legtöbb esetben a Bíróság tájékoztatása előzte meg, adott esetben komoly jogi elemző, kutató, értelmező munkát követve, melyben felhívta az előterjesztőt, kérelmét fenntartja-e, utalva egy korábbi hasonló ügyre (lényegében útmutatást adva megválaszolva a kérdését); további filozófiai, pszichológiai kérdéseket nem is feszegetve, avagy mindenkinek általában a saját ügye a legnagyobb, az érdemi vagy pozitív bírálat relatív, az EU Bírósága előtt „járni”, mindent megpróbálni, sajtóvisszhangra találni vagy csak a közvetlen környezet előtt magasabbnak látszani is okozhat elégtételt, megnyugvást.

Az ítéletek és végzések arányához nagyon hasonló 66%, azaz a vizsgált 100-ból 66 esetben a magyar kormány képviselőjének megjelenése. Bár jelentős az átfedés, nem feltétlenül vág egybe az ítéletekkel, mivel előzetes döntéshozatali eljárások során adózási kérdésekben az alapügyben fél NAV igazgatósága részéről vagy menekültügyi kérdéseknél peres fél, a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal képviselőjében nem jár el senki, viszont nem peres fél kormányképviselő igen (az utóbbi években dr. Fehér Miklós Zoltán IM európai uniós jogi főosztályvezető és társai). Felperesi ügyvédi képviselő - 82 olyan ügyben, ahol nem Magyarország, minisztérium vagy az Európai Bizottság volt a felperes - 49 esetben, az ügyek 60%-ában jelenik meg, bár ez a szám valószínűleg lényegesen magasabb, csupán pl. előzetes döntéshozatali eljárás során a jogi képviselő nem élt észrevételtételi lehetőségével vagy más ügyekben egyéb okból maradt inkognitóban.

5. Eljáró tanácsok

Az eljáró tanácsok megoszlását a 6. diagram szemlélteti az utóbbi 100 ügy esetében. Objektivitás, pártatlanság vélelme mellett értelmetlen, nem lehet következtetést levonni Magyarország számára kedvező ítéletek vagy valamilyen szempontból pozitív előzetes döntéshozatali kérdésre adott válaszok és eljáró tanács összekapcsolásával. Csupán annyi állapítható meg, hogy az ezen ügyekből vizsgált 76 előzetes döntéshozatali eljárásnál 10 esetben, 13%-ban, történt visszavonás, itt a Bíróság elnöke rendelkezett végzésével az ügy nyilvántartásból törléséről (Elnök). Összesen 1 esetben, 1%, történt keresettől elállás (5. T. Elnöke), bár a költségek viselésére hazánkat kötelezte a végzés, a kötelezettségek teljesítése keresetbenyújtás után történt⁷⁶. Megállapítható a Nagytanács eljárásának viszonylag nagy száma az utóbbi időszakban, 16%, míg mindössze 1 alkalommal, 1% a teljes ülés.

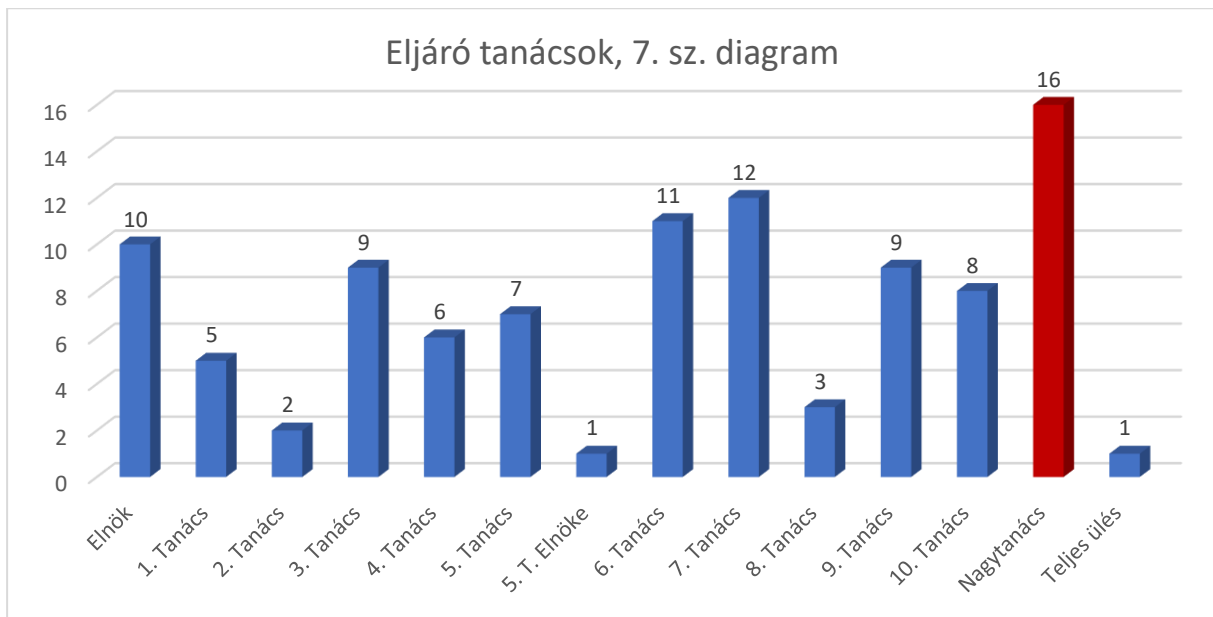
A korábbi évekkkel együtt közel azonos eredmények tapasztalhatók előzetes döntéshozatalnál 11,4% (24 eset 210 ilyen eljárásból), míg teljes ülésen tárgyalta ügyek vonatkozásában hasonlóan, a teljes sokaságot (350 ügy) alapul véve 5 ilyen volt, 1,4%. Ezekkel szemben a nagytanács jóval ritkábban, összesen 29 alkalommal járt el, mely 8,3%-a az összes ügy relációjának, míg az időben megelőző 250 ügyre vetítve csak 5,2%. Az utóbbi időszak háromszoros értéke talán magyarázható az Európai Bizottság és Európai Parlament és Magyarország közötti perek megszorodásával is, amelyekben nagyobb számmal járt el ez a testület.

A Bíróság teljes ülésben az Eljárási szabályzata 60. cikke alapján az Alapokmányban rögzített, az EUMSZ-ben felsorolt esetekben jár el az ombudsman, a Számvevőszék vagy a Bizottság tagjának kötelezettségzegése, utóbbi egyéb jogosultsága tárgyában⁷⁷, valamint, ha az ügy kivételes jelentőséggel bír - ez utóbbi a dokumentumelemzés során a mintában szereplő ítélet kivételes hosszán, komplexitásán, beavatkozó felek számában tapasztalható volt -; míg 15 bíróból álló nagytanácsban „ha az eljárásban félként részt vevő tagállam vagy uniós intézmény azt kéri”⁷⁸.

⁷⁶ C-761/19. Európai Bizottság kontra Magyarország, A Bíróság 5. Tanácsa Elnökének végzése, 2021. január 11. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=237201&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1278308> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁷⁷ Európai Unió működéséről szóló szerződés 228. cikk (2), 245. cikk (2), 247. cikk, 286. cikk (6)

⁷⁸ Európai Unió Bíróságának Alapokmánya (egységes szerkezetbe foglalt változat), 16. cikk.

6. Ügytárgyak

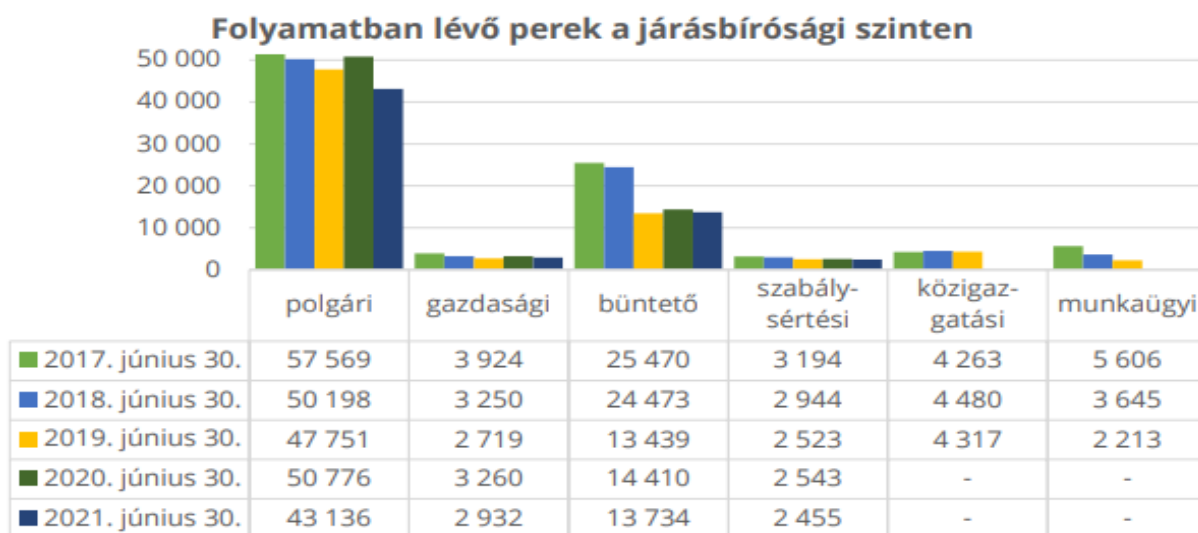
Az ügy fő tárgyának kategorizálása - a legutóbbi 100 eset figyelembevételével - a módszertannál jelzettek szerint szintén némileg szubjektív, a legtöbb esetben több jogterületre terjed, a Bíróság ügykereső rendszerében a tárgy hosszú, részjogterületi felsorolást ad, melynek esetenkénti külön absztrahálásából alkotott egyetlen terület nem alkalmas arra, hogy egzakt százalékokban és diagramokon ábrázolható legyen, egy ilyen példát a következő ügytárgy szemléltet:

„Előzetes döntéshozatal - Elektronikus hírközlés - (EU) 2015/2120 rendelet - 3. cikk - Nyílt internet-hozzáférés - A 3. cikk (1) bekezdése - A végfelhasználók jogai - Az alkalmazásokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez, valamint az azok használatához való jog - Az alkalmazások és szolgáltatások nyújtásához való jog - A 3. cikk (2) bekezdése - A végfelhasználók jogainak gyakorlását korlátozó megállapodások és kereskedelmi gyakorlatok tilalma - A »megállapodások«, »kereskedelmi gyakorlatok«, »végfelhasználók« és »fogyasztók« fogalma - A végfelhasználók jogai gyakorlása korlátozásának fennállásával kapcsolatos vizsgálat - Szabályok - A 3. cikk (3) bekezdése - A forgalommal kapcsolatos egyenlő és hátrányos megkülönböztetéstől mentes bánásmód kötelezettsége - Az észszerű forgalomszabályozási intézkedések alkalmazásának lehetősége - A forgalmat blokkoló és lassító intézkedések tilalma - Kivételek - Olyan csomagokat kínáló kereskedelmi gyakorlatok, amelyek alapján az azokra előfizető ügyfelek egy meghatározott adatmennyiség korlátlan felhasználására jogosító díjcsomagot

vásárolnak, anélkül hogy beszámítanák a »nullás díjszabásba« tartozó bizonyos alkalmazások és kiemelt szolgáltatások használatát, és az ügyfelek ezen adatmennyiség kimerítését követően továbbra is korlátozás nélkül használhatják ezeket az alkalmazásokat és kiemelt szolgáltatásokat, miközben a többi alkalmazásra és szolgáltatásra forgalmat blokkoló vagy lassító intézkedéseket alkalmaznak”⁷⁹.

Fenti szubjektív tényezők ellenére, diagramokat mellőzve az alábbi legjellemzőbb ügykategóriák voltak megállapíthatók: - hozzáadottérték-adó, - állami támogatások, - menekültügy, - közbeszerzés, - fogyasztóvédelem (devizakölcsön) és - mezőgazdasági tárgyú alkategóriák, míg egyéb fel nem sorolt esetekben is jellemzőek az adózással, díjazással vagy támogatással összefüggő kérdések, melyek között már-már üdítő kikapcsolódást nyújt egy-egy büntetőügy, személyek szabad áramlása és menekültpolitika vagy jogállamiság.

Mindezek alapján nem meglepő, hogy a vidéki járásbíróságok előtt zajló harmincmillió forint alatti pertárgy értékű⁸⁰ kártérítések, házasság felbontását követő vagyonmegosztások, közös tulajdon megszüntetések vagy kisebb büntetőügyek mellett miért nem kerülnek kapcsolatba az Európai Unió Bíróságával, az ügyeloszlást, ezen a szinten a gazdasági perek elenyésző voltát - hasonlóan a szintén hatáskörükbe tartozó e tárgyú nemperes eljárásokhoz -, jelenleg országosan 3000 ügy alatt, az alábbi 8. és 9. diagram szemlélteti⁸¹:

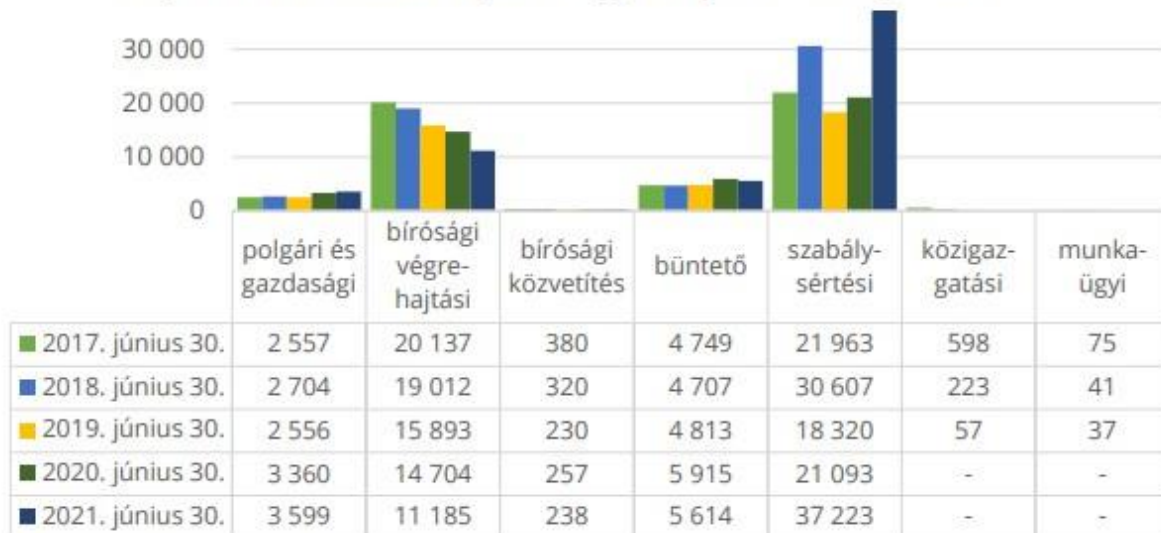
⁷⁹ C-807/18. Telenor Magyarország Zrt. kontra Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnöke, A Bíróság ítélete (nagytanács), 2020. szeptember 15.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=231042&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1292806> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁸⁰ Pp. 20. § (3)

⁸¹ Országos Bírósági Hivatal: Ügyforgalmi elemzés 2021. I. félév, 53., 56. o.

Folyamatban lévő nemperes ügyek a járásbírói szinten

8. és 9. sz. diagram, folyamatban lévő járásbírói peres és nemperes eljárások

7. Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások

Mivel a 210-ből mindössze 2 olyan érkezett Magyarországról (bár a frissebb egy továbbival egyesített, „társai”), amit a Bíróság az Eljárási Szabályzat 107. cikke szerint bírált el sürgősséggel - mind menekültügy -, nehéz messzemenő következtetéseket levonni, és mivel dolgozatomban kifejezetten a magyar ügyeket vizsgálom, nem akartam mást bevonni az elemzésbe. Itt maga az eljáró hazai bírók is rendkívül gyorsan intézkedtek: 2019. december 18-án hozott határozatot aznap továbbítva, míg a korábbi esetben 2015. december 18-ikait szintén még karácsony előtt, 5 nappal később. Az Európai Unió Bírósága ítéleteit 148, valamint 85 nap alatt hozta⁸², ez a megközelítőleg 5 ill. 3 hónap, ami érdemi eljárások időtartamához képest, ráadásul figyelemmel arra, hogy előbbi egyesített ügy, messze átlag alatti.

Az Eljárási Szabályzat említett cikke az EUMSZ V. címe, „A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség” szerinti területeket utalja e körbe (menekültügy, rasszizmus, igazságügyi együttműködés)⁸³ az alapügy bírósága kérelmére vagy kivételesen hivatalból⁸⁴.

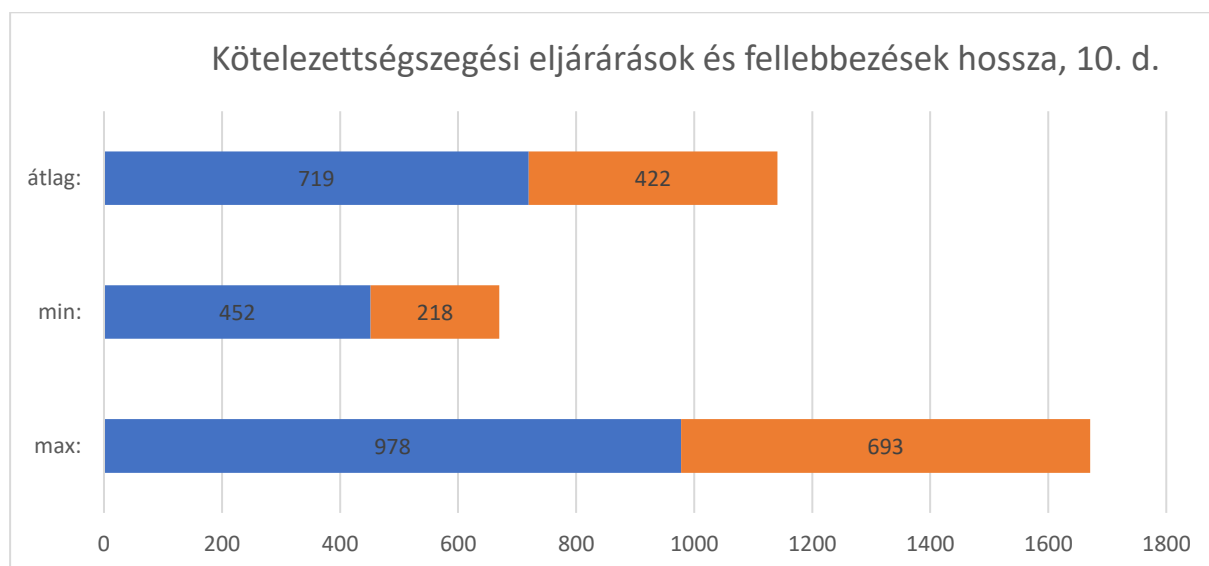
⁸² C-924/19 PPU F. M. S. és társai kontra Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság és társa, A Bíróság ítélete (nagytanács), 2020. május 14., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=226495&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1280633> letöltés dátuma: 2022. 04. 25., C-695/15. PPU. Shiraz Baig Mirza kontra Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, A Bíróság ítélete (negyedik tanács), 2016. március 17. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=175167&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1291683> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

⁸³ Európai Unió működéséről szóló szerződés 67. cikke

⁸⁴ A Bíróság Eljárási Szabályzata, 107. cikk (1)

8. Bíróság előtti kötelezettségzegési, megsemmisítés iránti perek és fellebbezések

Az elmúlt 100 ügyből 76 előzetes döntéshozatal mellett a további ügytípusok: kötelezettségzegés 11 (%), fellebbezés 10 (%) és megsemmisítés iránti perek 3 (%) voltak; előbbi két eljárástípus esetén állt rendelkezésre elégségesnek tekinthető ügyszám a vizsgált mintában, várható időtartamukról az alábbi 10. sz. diagram mutat képet.

Fellebbezéseknél ezek között csupán egy volt helyt adó - progresszív adómérték tárgyú -, míg az elutasítottak egy kivétellel részben vagy egészében nyilvánvalóan elfogadhatatlan ill. nyilvánvalóan megalapozatlannak is minősítettek. E nem nyilvánvalóan elfogadhatatlan elutasított, a Magyarország számára kedvező - az Európai Bizottság itt fellebbező fél volt - reklámadó tárgyában született törvényszéki döntés fellebbezése volt.

Kötelezettségzegési eljárásoknál éppen fordítva - számunkra alperesi minőségben mindenütt kedvezőtlenül - egy keresettől elállás miatti végzés kivételével (ahol okot adó magatartás miatt a költségek viselésére szintén Magyarországot kötelezte a Bíróság⁸⁵) valamennyi esetben hely adó ítélet született az itt mindenhol felperesként eljáró Európai Bizottság javára.

A megjelenítést ehelyütt mellőztem, mivel fellebbezések esetében az elutasítás magyar szempontból éppen kedvező jelentéstartalmára is volt példa, értelmetlen volna diagramon való ábrázolás pusztán

⁸⁵ C-761/19. Európai Bizottság kontra Magyarország, A Bíróság 5. Tanácsa Elnökének végzése, 2021. január 11., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=237201&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1278308> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

eljárási döntési eredményeket megjelenítve, míg kötelezettszegési eljárásoknál - értelmezési logikától függően - gyakorlatilag 100%-os kedvezőtlen eredmény külön ábrázolása szintén mellőzhetőnek tűnik.

A dolgozat kereteit meghaladná a mintában elemzett ügyek részletes bemutatása, de a pozitívumokra koncentrálva, ezen említett két, magyar szempontból sikeres ítélet⁸⁶ kvantitatív tartalomelemzés, ún. szófelhő módszerrel megjeleníthető képét (melyből előzetesen eltávolításra kerültek a határozott névelők és a leggyakoribb kötőszavak) az alábbiakban ábrázolom, 1. és 2. sz. kép, az ítéletben előforduló leggyakoribb kifejezéseket láttatja.

1. sz. kép, C-596/19. P. Európai Bizottság kontra Magyarország (reklámadó)

⁸⁶ C-596/19. P. Európai Bizottság kontra Magyarország, A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács), 2021. március 16., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238902&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1294658> letöltés dátuma: 2022. 04. 25., C-456/18. P. Magyarország kontra Európai Bizottság, A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács), 2020. június 4., <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=226975&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1293290> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

2. sz. kép, C-456/18. P. Magyarország kontra Európai Bizottság (progresszív adómérték)

VII. Törvényszék előtti magyar ügyek adatai

1. Statisztikák

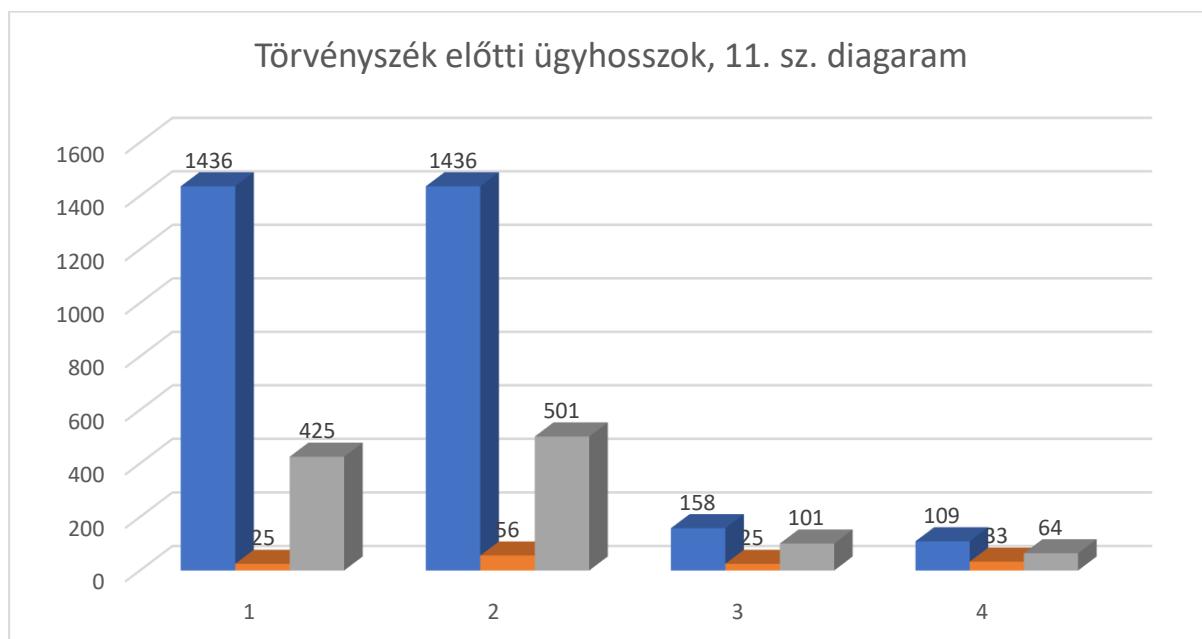
A Törvényszék elé került magyarországi perekből összesen mindössze 76 zárult le. Ezek közül 50 ügyet vizsgáltam mely nagyobb, 12 évnyi időtávot fedett le, törekedtem a minta kellően jelentős, de a benyújtók már a korábbi magyar precedensek birtokában tapasztalat lehetőségével rendelkező volátra, aktuális, és mégis egyúttal viszonylag kerek elemszámára a bírósági vizsgálat módszereinél már leírtak szerint (5.1 pont). A legkézenfekvőbb statisztikai adatok itt is az ügyek hossza, eljárás és határozat típusa, eljáró tanács voltak és ügytárgy míg itt értelemszerűen nem volt lehetőség előterjesztő bíróságot vizsgálni.

2. Ügyek hossza a Törvényszék előtt

A Törvényszék előtti ügyek jelentős többsége határozat megsemmisítése volt, gyakorlatilag 39 eset („ítélet megsemmisítése”, határozat elleni, végzés visszavonása iránti erre irányuló eseteket is ideértve), az érdemi ügyeket tekintve (ide nem értve a jogalap vagy hatáskör nyilvánvaló hiányát és nyilvánvaló elfogadhatatlanságot) viszont már egy kivétellel mind.

A kapott eredményeket a 11. sz. diagram szemlélteti, ahol 1., az összes ügy, 2., a határozat megsemmisítése iránti kérelmek, 3. kártérítések, 4. költségmentesség iránti kérelmek leghosszabb-, legrövidebb ügyei és átlagai.

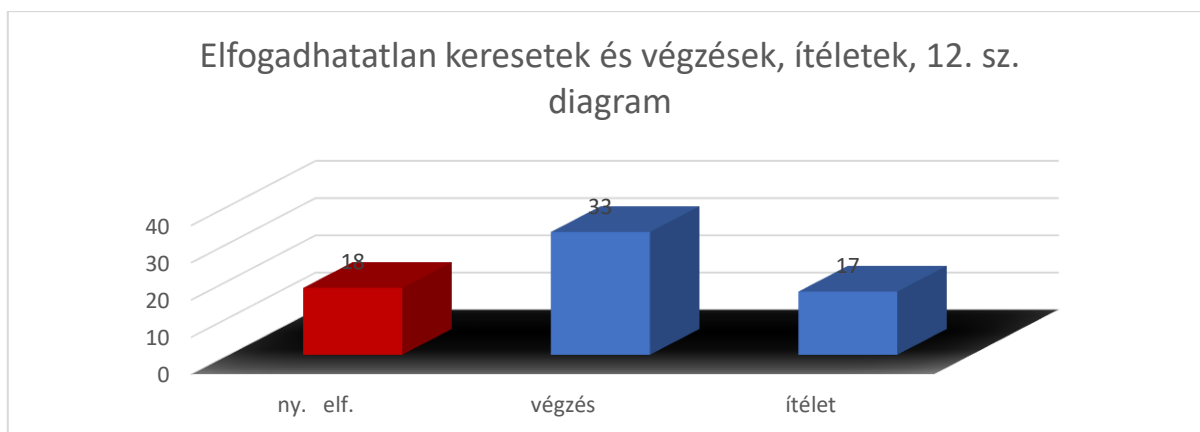
A diagramon látható a hatáskör nyilvánvaló hiánya és hasonló ügyek bírálataként gyorsasága, ilyenek adják a határozat megsemmisítése iránti kérelmek minimumait - és javítják fel az átlagot -, valamint valamennyi egyéb ügyet. Az érdemi megsemmisítés tárgyú keresetek azonban jelentős, négy esetben 3 év fölötti bírálati időt is adnak.

3. Érdemi ügyek aránya és jogi képviselet

Az ítéletek és végzések aránya a vizsgált 50 darabos mintában 33 ügy (66%) a végzések javára, ítéletet 17 esetben (34%) hozott a Törvényszék. Ehelyütt érdemi különbség van a csupán ítélet és végzés különbségtételben az ügyek vizsgálatánál. Ez éppen fordított a Bíróság vizsgált döntéseihez képest. A hatáskör nyilvánvaló hiánya ill. nyilvánvalóan jogalap nélküli és nyilvánvalóan elfogadhatatlan

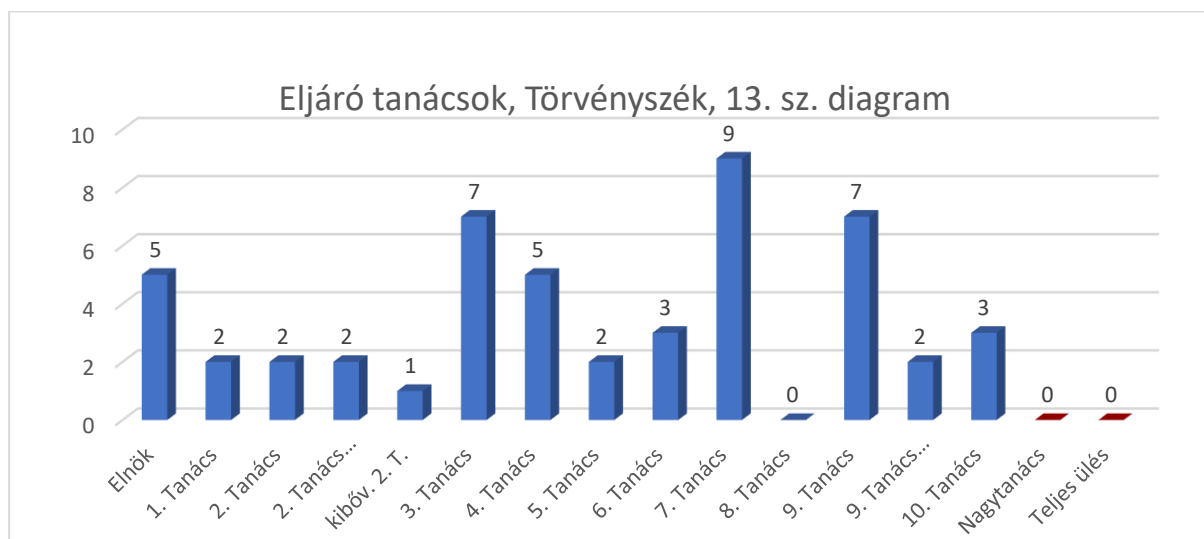
végzések jelentős száma, 18 db. (az összes ügy 36%-a) is közrejátszik ebben, a 12. sz. diagram szemlélteti.

Ügyvédi képviselő a felperesi oldalon - 13 olyan ügyben, ahol nem Magyarország volt a felperes - 37 esetből 32-ben volt, leszámítva ugyanakkor további 5 db. nyilvánvalóan elfogadhatatlan költségmentességi kérelem tárgyában indult eljárást ez a szám 100%-os.

4. Eljáró tanácsok

Az eljáró tanácsok gyakorisági megoszlásánál a Bírósághoz képest jelentős különbség a Nagytanács és Teljes ülés teljes hiánya. Leggyakrabban 7., 9. és 3. tanács járt el, míg a 8. egyetlen esetben sem, megállapítható, hogy a Bíróság előtt is ugyanezek voltak a leggyakrabban eljárók még a 6. Tanács mellett, míg a 8. az egyik legkevésbé tevékeny. Elnök a nyilvánvalóan elfogadhatatlan költségmentességi kérelmek tárgyában döntött, más nyilvánvalóan jogalap nélküli vagy hatáskör nyilvánvaló hiánya tárgyú végzések esetében valamely tanács járt el. Az eredményeket a 13. sz. diagram szemlélteti.

5. Ügytárgyak

Az ügytárgyak között legnagyobb számmal fordultak elő - védjegyek, - az EU mezőgazdasági támogatások, - állami támogatások és - a már fentebb említett költségmentességi eljárási kérdések.

VIII. Összegzés, következtetések

Az Európai Unió Bírósága előtti magyar ügyek legnagyobb számát az előzetes döntéshozatali eljárások adják. A jogintézmény hazai lehetősége óta eltelt idő adta mind szélesebb eljárásjogi ismeret és az uniós jog életviszonyokra egyre tágabb körű alkalmazhatósága, beágyazódása a magyar jogrendszerbe együttesen segítik alkalmazásának növekedését. Az elmúlt öt év vizsgálatában legjellemzőbbek a jelentős gazdasági szereplők által peresített adózással kapcsolatos kérdések, külön kiemelve a hozzáadottértékadó és a progresszív adót, hangsúlyos a közbeszerzés, de megjelenik egyebek mellett több esetben fogyasztóvédelem (devizakölcsön) és menekültügy is. A legaktívabb benyújtó a Fővárosi Törvényszék az összes magyarországi ügy több mint harmadával, megjegyzendő ugyanakkor, hogy ez egyben a legnagyobb ügyszámú törvényszék, ill. a fővárosban összpontosuló nagyvállalati székhelyek koncentrációja is erősítheti ezt az adatot. Az elmúlt időszak vizsgált magyar ügyeiben az érdemi ítéletek aránya a Bíróság és Törvényszék előtt éppen fordított, az előbbinél magasabb, melyhez hozzáadódik még a gyakorlatilag „érdemi” és az érdemi útmutatót követő végzések száma, közrejátszik ebben az igen jelentős számú előzetes döntéshozatali eljárást előterjesztő hazai bíróság semleges szakértelme a nyilvánvalóan hatáskör hiányában előterjesztett Törvényszéki ügyekkel szemben.

A fentiek alapján is megalapozottan lehet következtetni - nem csupán előzetes döntéshozatali - ügyek további növekedésére az eljárásjogi lehetőség tudatosodásával, az uniós jog további térnyerésével, valamint a sokszor jelentős sajtóvisszhang és a politikai közbeszédbe való beszivárgással párhuzamosan, míg az ügyvédségnek mind jelentősebb szerepe lehet így a kezdeményezés terén az uniós jog ismeretét mellőzhetetlenné téve. Az előzetes döntéshozatali eljárások bár ebbéli döntésig az alapügy felfüggesztését, elhúzódását hordozzák, de a jogvita érdemére kiható, azt befolyásoló döntéssel biztosítják a megalapozott, szakszerű döntést esetlegesen elkerülve jogorvoslatot követő újratárgyalást.

Irodalomjegyzék

Szakkikkek, tanulmányok, bírósági útmutatók

- dr. Bognár Csaba: Börtönbiznisz - netnográfia In: Szabó, Csaba (szerk.) XXIII. Tavasz Szél Konferencia Tanulmánykötet, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, 2020., pp. 68-83.
- Európai Unió Bírósága: Jogalkotási Aktusok Gyakorlati útmutató a felek részére a Bíróság elé terjesztett ügyekre vonatkozóan, Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 42 I/1, 2020. 2. 14.
- dr. Gombos Katalin: Az Európai Unió Bíróságát érintő reformok, In: Ad Astra Per Aspera : Ünnepi kötet Solt Pál 80. születésnapja alkalmából. XENIA. Pázmány Press; PPKE JÁK, Budapest, pp. 189-213.
- H. Szilágyi István: A jogtudat-kutatások elméleti kérdései, MTA Law Working Papers 2016/12., MTA TK JTI, Budapest, p. 18., <https://jog.tk.hu/mtalwp/a-jogtudat-kutatasok-elméleti-kerdesei> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- Index: Az RTL-t és a TV2-t célozza a reklámadó, Index.hu, 2013. 05. 24.
- https://index.hu/gazdasag/2013/05/24/itt_a_reklamado_tervezete/ letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- Index: Elfogadták a reklámadót, Index.hu, 2014. 06. 11.
- https://index.hu/gazdasag/2014/06/11/elfogadtak_a_reklamadot/ letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- Index: Lex-TV2: megússzák a reklámadó egy részét, Index.hu, 2014. 06. 10.,
- <https://index.hu/gazdasag/2014/06/10/reklamado/> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- Juhász Endre: Magyarország és az Európai Unió Bírósága, Közgazdasági Szemle, LXI. évf., 2014. április, pp. 373-390.
- Lehóczki Balázs: Az Európai Bíróság által a 2021. január 1. és a 2022. április 1. közötti időszakban lezárt magyar előzetes döntéshozatali ügyek, EU Jog Online szakfolyóirat, Wolters Kluwer, Budapest, 2022/2. (megjelenés alatt)
- Novák Előd: Parlamenti felszólalás, Országgyűlés Hivatala, Budapest, 2014. 06. 11.,
- https://www.parlament.hu/naplo40/009/n009_0030.htm letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- Országgyűlés Hivatala: Jegyzőkönyv az Országgyűlés Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságának 2013. október 14-én, hétfőn, 9 óra 1 perckor az Országház főemelet 58. számú tanácstermében megtartott üléséről <https://adoc.pub/sz-les151743082448999.html> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- Országos Bírósági Hivatal: Az Országos Bírósági Hivatal Elnökének beszámolója - 2020.
- Országos Bírósági Hivatal: Ügyforgalmi elemzés 2020. év
- Országos Bírósági Hivatal: Ügyforgalmi elemzés 2021. I. félév
- Simonné dr. Gombos Katalin: Európai jog - Az Európai Unió jogrendszere, 4.5. fejezet, Wolters Kluwer, Budapest, 2019. https://mersz.hu/dokumentum/m742YOV1804__1/
- Wolters Kluwer: A díjátadóról, Ügyvédvilág XIV. évfolyam 1. szám, 2020. március
- Wolters Kluwer: Az év csapata adójog kategóriában, Jogászvilág Wolters Kluwert Jogászdíj, Wolters Kluwert, Budapest, 2021., p. 12.
https://issuu.com/complexkiado/docs/jogaszvilag_jogaszdi_jap_2021_h?utm_source=wolterskluwer.com&utm_medium=referral&utm_campaign=jogaszdi_jap_kulonszam_jdfoldal&utm_content=jogaszdi_jap_kulonszam_jdfoldal letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

Hazai és EU jogszabályok, szabályzatok

- 1952: III. tv. a polgári perrendtartásról
- 1990: XCIII. tv. az illetékekről
- 2002. évi LV. törvény a közvetítői tevékenységről
- 2003: XXX. tv. a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról
- 2010. évi CLXXXIV. törvény a bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról
- 2011. évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról
- 2014. évi XXII. törvény a reklámadóról
- 2015. évi CLXXX. törvény a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, valamint egyéb eljárásjogi és igazságügyi törvények módosításáról

- 2016: CXXX. tv. a polgári perrendtartásról
- Európai Unió működéséről szóló szerződés
- Európai Unió Bíróságának Alapokmánya (egységes szerkezetbe foglalt változat)
- https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2016-08/tra-doc-hu-div-c-0000-2016-201606984-05_00.pdf
- A Bíróság 2012. szeptember 25-i eljárási szabályzatának egységes szerkezetbe foglalt változata, https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2012-10/rp_hu.pdf
- A Törvényszék eljárási szabályzata Egységes szerkezetbe foglalt változat, https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-11/tra-doc-hu-div-t-0000-2018-201810296-05_06.pdf

Európai Unió Bírósága előtti ügyek

- T-20/17. R. Magyarország kontra Európai Bizottság, A TÖRVÉNYSZÉK ELNÖKÉNEK VÉGZÉSE 2017. március 23.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=189186&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1409485> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- T-20/17. Magyarország kontra Európai Bizottság, A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kilencedik tanács) 2019. június 27.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=215549&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1409485> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-302/04. Ynos Kft. kontra Varga János, A Bíróság ítélete (nagytanács), 2006. január 10.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=57284&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1275826> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-447/06. Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. és társai kontra Magyar Állam és társai, A Bíróság elnökének végzése, 2007. április 17.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=61488&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1276754> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-932/19. J. Z. kontra OTP Jelzálogbank Zrt. és társai, A Bíróság ítélete (hatodik tanács), 2021. szeptember 2.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=245534&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1277497> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-761/19. Európai Bizottság kontra Magyarország, A Bíróság 5. Tanácsa Elnökének végzése, 2021. január 11.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=237201&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1278308> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-924/19 PPU F. M. S. és társai kontra Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság és társa, A Bíróság ítélete (nagytanács), 2020. május 14.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=226495&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1280633> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-695/15. PPU. Shiraz Baig Mirza kontra Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, A Bíróság ítélete (negyedik tanács), 2016. március 17.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=175167&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1291683> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-807/18. Telenor Magyarország Zrt. kontra Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnöke, A Bíróság ítélete (nagytanács), 2020. szeptember 15.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=231042&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1292806> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-456/18. P. Magyarország kontra Európai Bizottság, A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács), 2020. június 4.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=226975&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1293290> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-292/19. PORR Építési Kft. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (hatodik tanács) 2019. október 24.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=219713&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1293892> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-596/19. P. Európai Bizottság kontra Magyarország, A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács), 2021. március 16.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238902&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1294658> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-178/20. Pharma Expressz Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. kontra Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács), 2021. július 8.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=243868&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1295535> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-334/20. Amper Metal Kft. kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács), 2021. november 25.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=250047&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1298767> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-363/20. Marcas MC Szolgáltató Zrt. kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács), 2022. január 13.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=252131&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1299149> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-396/20. CHEP Equipment Pooling NV kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács), 2021. október 21.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=247869&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1299585> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-507/20. FGSZ Földgázz szállító Zrt. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága, A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (hatodik tanács) 2021. március 3.,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238703&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1315733>
- C-533/20. sz. Somogy Megyei Kormányhivatal kontra Upfield Hungary Kft. A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács), 2022. március 24.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=256467&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1300070> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-575/20. Apollo Tyres (Hungary) Kft. kontra Innovációért és Technológiáért Felelős Miniszter A Bíróság ítélete (tizedik tanács), 2021. december 16.
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=251306&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1300627> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-188/21. Megatherm-Csillaghegy Kft. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága,
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=242744&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1248681> letöltés dátuma: 2022. 04. 25
- C-329/21. DIGI Communications N. V. kontra Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=244242&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1246221> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-397/21. HUMDA Magyar AutóMotorsport Fejlesztési Ügynökség Zrt. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=244982&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-477/21. I. H. kontra MÁV-START Vasúti Személyszállító Zrt.,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=247290&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-458/21. CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=245927&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-482/21. Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=247423&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-512/21. Aquila Part Prod Com S. A. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=248561&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1229897> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-528/21. M. D. kontra Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=247301&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1228759> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-615/21. Napfény-Toll Kft. kontra NAV Fellebbviteli Igazgatósága,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=251381&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1225731> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

- C-705/21. M. J. kontra AxFina Hungary Zrt.,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=254741&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1214845> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-51/22. Pannon Hitel Pénzügyi Zrt. kontra WizzAir Hungary Légitársasági Kft.,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=256181&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1214845> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- C-106/22. Xella Magyarország Építőanyagipari Kft. kontra Innovációs és Technológiai Miniszter,
<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=257222&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1214845> letöltés dátuma: 2022. 04. 25.

Egyéb EU határozatok, felhívás

- A BIZOTTSÁG HATÁROZATA (2016.11.4.) Magyarország által a reklámbevétel adózására vonatkozóan végrehajtott SA.39235 (2015/C) (ex 2015/NN) INTÉZKEDÉSRŐL
https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/257499/257499_1851247_115_2.pdf
letöltés dátuma: 2022. 04. 25.
- A BÍRÓSÁG HATÁROZATA (2018. október 16.) az eljárási iratoknak az e-Curia alkalmazáson keresztül történő benyújtásáról és kézbesítéséről, Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 293/36, 2018. 11. 20.
- SA.39235 (2015/C) (ex 2015/NN) számú állami támogatás – Magyarország – Reklámadó Felhívás észrevételek benyújtására az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének (2) bekezdése értelmében (EGT-vonatkozású szöveg) (2015/C 136/03), Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C 136/7, 2015.04.24., letöltés dátuma: 2022. 04. 25. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XC0424\(04\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015XC0424(04)&from=EN)

Hazai bírósági - AB határozat

- 31/2017. (XII. 6.) AB határozat a reklámadóról szóló 2014. évi XXII. törvény 7/B. §-a és 7/D. §-a nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezések elutasításáról